
DIAGNOZA OCZEKIWAŃ OSÓB STUDIUJĄCYCH WOBEC KSZTAŁCENIA
NA STUDIACH PIERWSZEGO STOPNIA I NA JEDNOLITYCH STUDIACH MAGISTERSKICH
W UNIWERSYTECIE ŚLĄSKIM W KATOWICACH

RAPORT Z BADAŃ

SPIS TREŚCI

I. ZAŁOŻENIA METODOLOGICZNE BADAŃ ORAZ CHARAKTERYSTYKA PRÓBY BADAWCZEJ	2
II. MOTYWACJE DO PODJĘCIA STUDIÓW NA KIERUNKACH PROWADZONYCH W UNIWERSYTECIE ŚLĄSKIM.....	7
III. OCZEKIWANIA WOBEC STUDIÓW W UNIWERSYTECIE ŚLĄSKIM	11
IV. OCENA PROGRAMÓW STUDIÓW PROWADZONYCH W UNIWERSYTECIE ŚLĄSKIM	14
V. ATUTY I SŁABE STRONY KIERUNKÓW STUDIÓW PROWADZONYCH W UNIWERSYTECIE ŚLĄSKIM	20
VI. PLANY DOTYCZĄCE KONTYNUOWANIA STUDIÓW W UNIWERSYTECIE ŚLĄSKIM.....	23
VII. WNIOSKI I REKOMENDACJE	28
SPIS WYKRESÓW	30
ANEKS – NARZĘDZIE BADAWCZE.....	31

I. ZAŁOŻENIA METODOLOGICZNE BADAŃ ORAZ CHARAKTERYSTYKA PRÓBY BADAWCZEJ

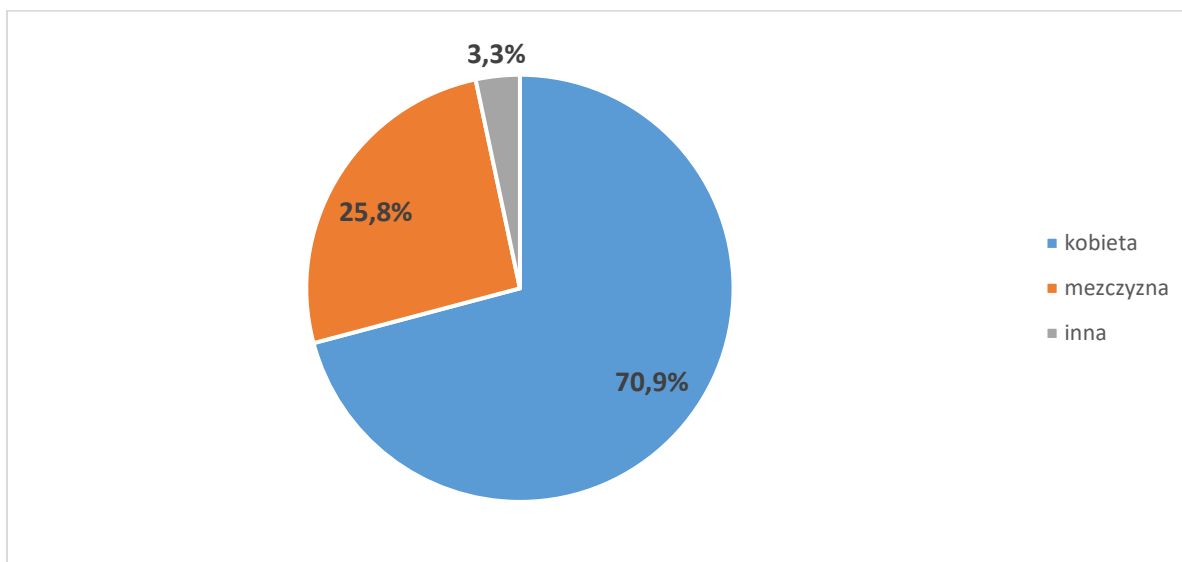
Problematyka badań przeprowadzonych wśród studentów i studentek Uniwersytetu Śląskiego obejmowała dwie grupy pytań badawczych: pierwsza dotyczyła opinii na temat kształcenia na studiach pierwszego stopnia i jednolitych studiach magisterskich prowadzonych w UŚ, natomiast druga była związana z oczekiwaniami wobec kształcenia na studiach pierwszego stopnia i jednolitych studiach magisterskich prowadzonych w tej uczelni. Zestawienie szczegółowych pytań badawczych znajduje się poniżej.

I. Jakie opinie na temat kształcenia na studiach pierwszego stopnia i jednolitych studiach magisterskich prowadzonych w UŚ studenci i studentki tej uczelni?
<ol style="list-style-type: none">
1. Co skłoniło studentów do wyboru kierunku studiów w UŚ?
2. Na co studenci zwracają uwagę przy przeglądaniu programów interesujących ich kierunków studiów?
3. Jakie braki w wiedzy/umiejętnościach wyniesionych ze szkół niższego szczebla dostrzegają u siebie studenci?
4. Jakie oczekiwania mieli studenci, rozpoczynając studia w UŚ?
5. Czy studenci ponownie wybraliby ten sam kierunek studiów?
6. Czy studenci ponownie wybraliby studia na UŚ?
7. Jak wyróżnia Uniwersytet Śląski na tle innych uczelni, na których studiują ich znajomi?
8. Czy studenci są usatysfakcjonowani ofertą zajęć wybieralnych, fakultetów?
9. Jaką wiedzę, umiejętności i kompetencje zdobyte w trakcie studiów studenci oceniają najwyżej?
10. Co pozytywnie zaskoczyło studentów w trakcie studiów?
11. Co negatywnie zaskoczyło studentów w trakcie studiów?
12. Czy są jakieś problemy, związane z programem studiów, które zdaniem studentów łatwo rozwiązać, ale nikt tego nie robi?
13. Czy studenci zamierzają kontynuować studia na tym samym kierunku w UŚ/innej uczelni?
II. Jakie oczekiwania wobec kształcenia na studiach pierwszego stopnia i jednolitych studiach magisterskich prowadzonych w UŚ mają studenci i studentki tej uczelni?
<ol style="list-style-type: none">
1. Jak powinno wyglądać studiowanie w dzisiejszych realiach?
2. Czego studenci oczekują od studiów na UŚ?
3. Jakie elementy programu studiów zdaniem studentów wymaga zmiany na kierunku, na którym studiują?
4. Czego studenci chcieliby się nauczyć na swoim kierunku?
5. Czy studenci dostrzegają potrzebę nabywania podczas studiów wiedzy, umiejętności i kompetencji innych niż związane bezpośrednio ze studiowanym kierunkiem?
6. Jakiej oferty zajęć do wyboru chcieliby studenci?
7. Jakie są oczekiwania studentów różnych kierunków związane z zajęciami praktycznymi (np. praktyki terenowe, laboratoria, warsztaty itp.)?

W badaniu osób studiujących wykorzystano technikę badań ilościowych – ankietę internetową, która została rozdystrybuowana wśród studentów i studentek ostatnich roczników studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich.

W badaniu wzięło udział łącznie 841 studentek i studentów Uniwersytetu Śląskiego. Wśród nich blisko trzy czwarte stanowiły kobiety (70,9%), a jedną czwartą mężczyźni (25,8%). W populacji badanej pojawiły się także osoby, które zadeklarowały inną płeć (3,3%). Rozkład deklaracji dotyczących płci badanych przedstawia wykres nr 1.

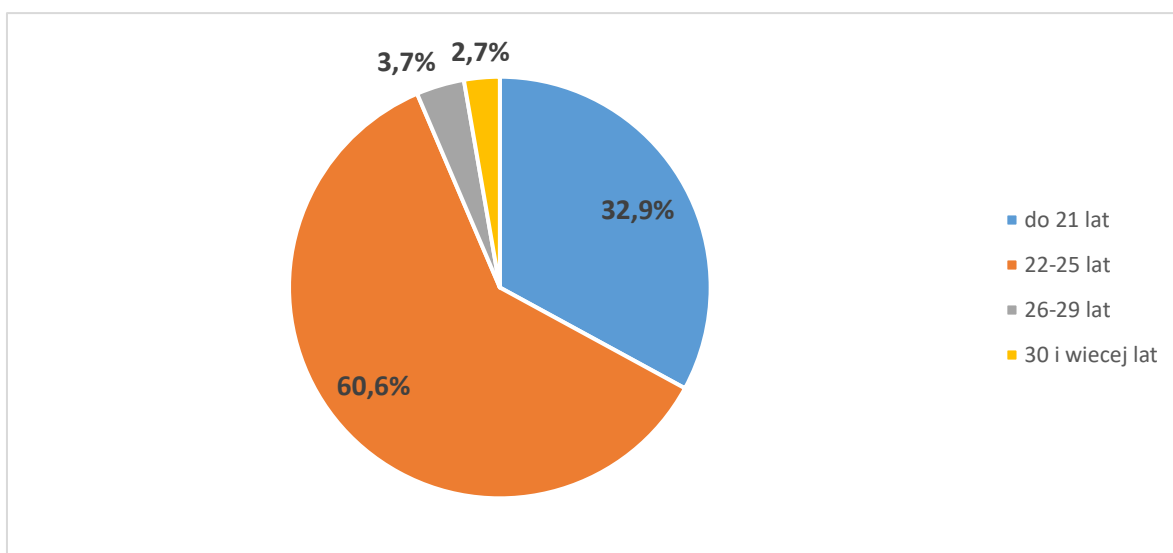
WYKRES 1. STRUKTURA RESPONDENTÓW WEDŁUG PŁCI – BADANIE STUDENTÓW I STUDENTEK UŚ

Źródło: badania i obliczenia własne, N=841.

Wśród respondentek i respondentów dominowały osoby z kategorii wiekowej 22-25 lat (60,6%). O połowę mniej liczna jest reprezentacja studentek i studentów w wieku do 21 lat (32,9%). Najmniej licznie w badaniach wzięły udział osoby w wieku 16-29 lat (3,7%) i powyżej 29 lat (2,7%). Rozkład liczebności kategorii wiekowych prezentuje wykres nr 2.

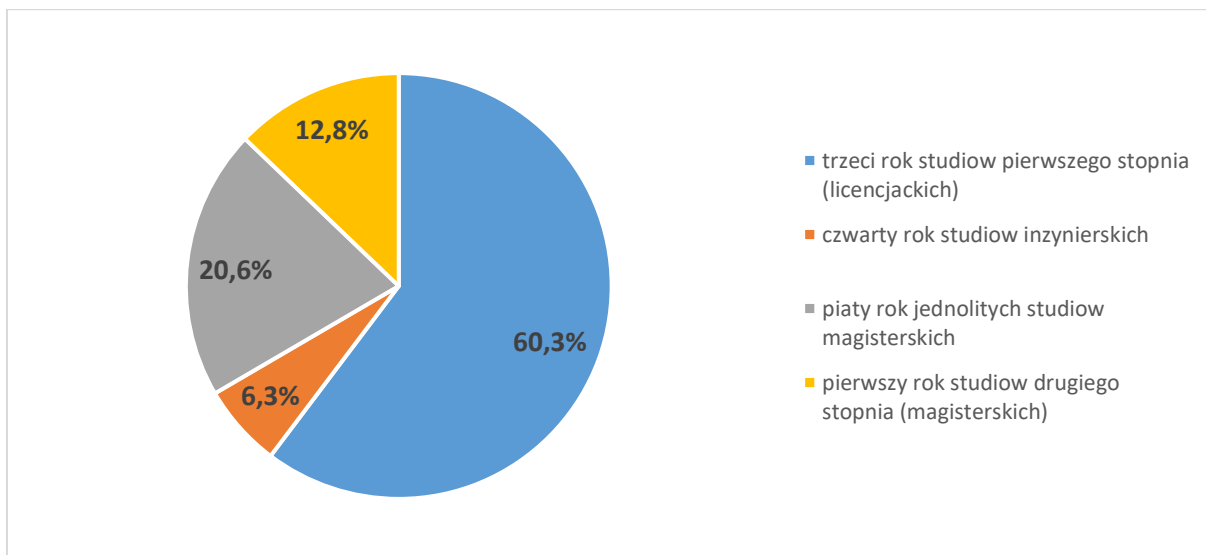
WYKRES 2. STRUKTURA RESPONDENTÓW WEDŁUG WIEKU – BADANIE STUDENTÓW I STUDENTEK UŚ

Źródło: badania i obliczenia własne, N=841.

Największą grupę respondentek i respondentów stanowiły studentki i studenci trzeciego roku studiów pierwszego stopnia (60,3%). Co piątym badanym była studentka lub student piątego roku jednolitych studiów magisterskich (20,6%), a co ósmym osoba studiująca na pierwszym roku drugiego stopnia (12,8%). Najmniej licznie reprezentowani byli studenci i studentki czwartego roku studiów inżynierskich (6,3%). Rozkład liczebności kategorii wyróżnionych w oparciu o rok i stopień studiów prezentuje wykres nr 3.

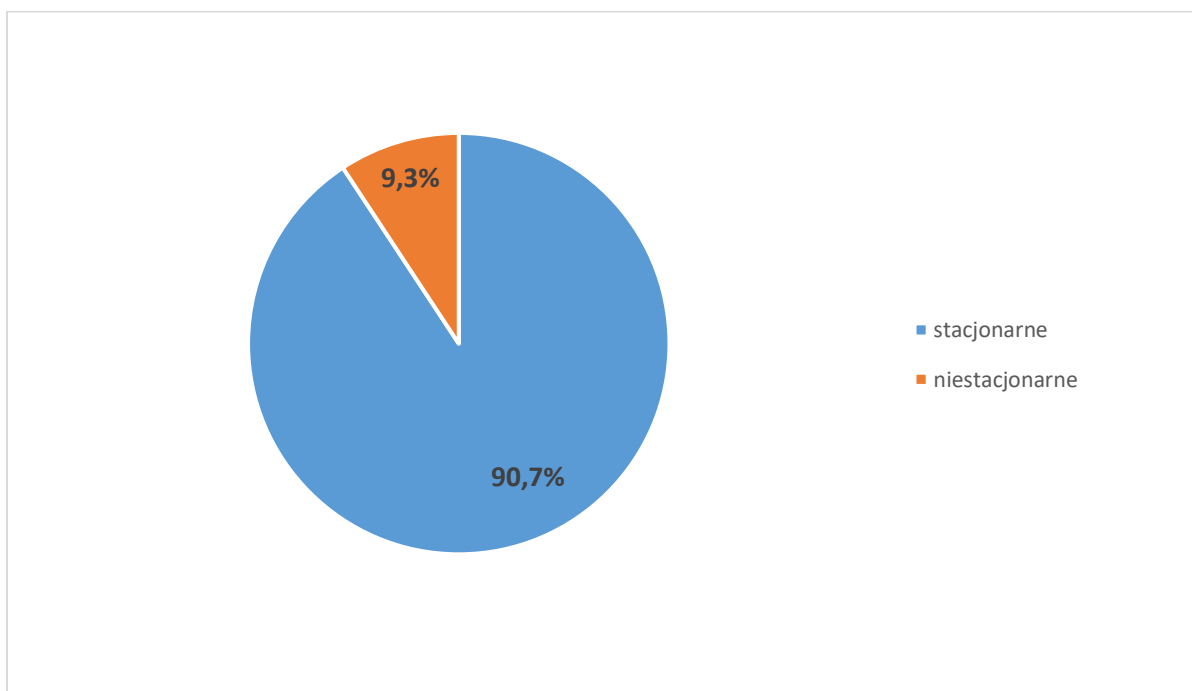
WYKRES 3. STRUKTURA RESPONDENTÓW WEDŁUG ROKU STUDIÓW – BADANIE STUDENTÓW I STUDENTEK UŚ

Źródło: badania i obliczenia własne, N=841.

Jak pokazują dane zawarte na wykresie nr 4 niemal wszyscy badani i badane to osoby studiujące w trybie stacjonarnym (90,7%). Tylko niespełna 10% respondentek i respondentów stanowiły osoby studiujące niestacjonarnie.

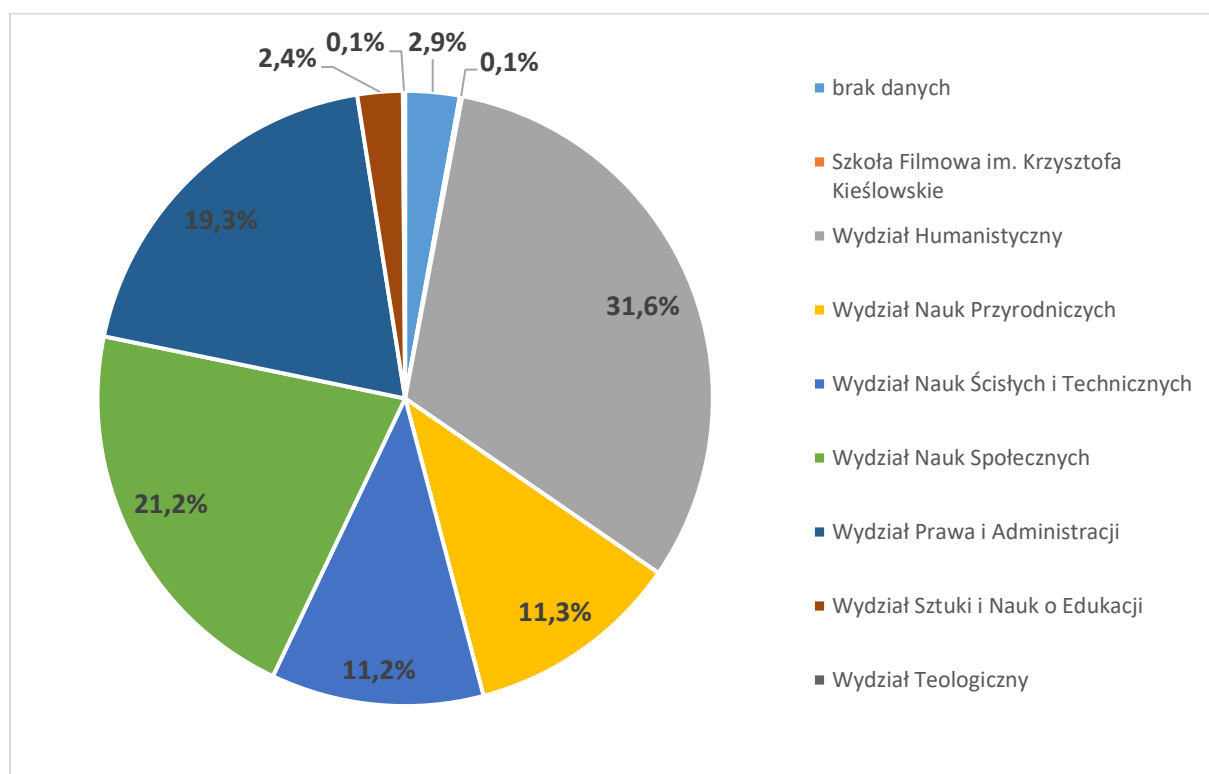
WYKRES 4. STRUKTURA RESPONDENTÓW WEDŁUG TRYBU STUDIÓW – BADANIE STUDENTÓW I STUDENTEK UŚ

Źródło: badania i obliczenia własne, N=841.

Na populację badaną składały się osoby reprezentujące wszystkie wydziały Uniwersytetu Śląskiego. Ich liczebności były jednak zróżnicowane. Najliczniejszą kategorię stanowili studenci i studentki Wydziału Humanistycznego (31,6%), licznie reprezentowane były także osoby studiujące na Wydziale Nauk Społecznych (21,2%) i Wydziale Prawa i Administracji (19,3%). Mniej liczne były reprezentacje studentek i studentów Wydziału Nauk Przyrodniczych (11,3%) i Nauk Ścisłych i Technicznych (11,2%). Nielicznie reprezentowany był Wydział Sztuki i Nauk o Edukacji (2,4%), a jedynie pojedyncze osoby reprezentowały oraz Wydział Teologiczny i Szkołę Filmową im. Krzysztofa Kieślowskiego. Szczegółowy rozkład reprezentacji poszczególnych wydziałów przedstawia wykres nr 5.

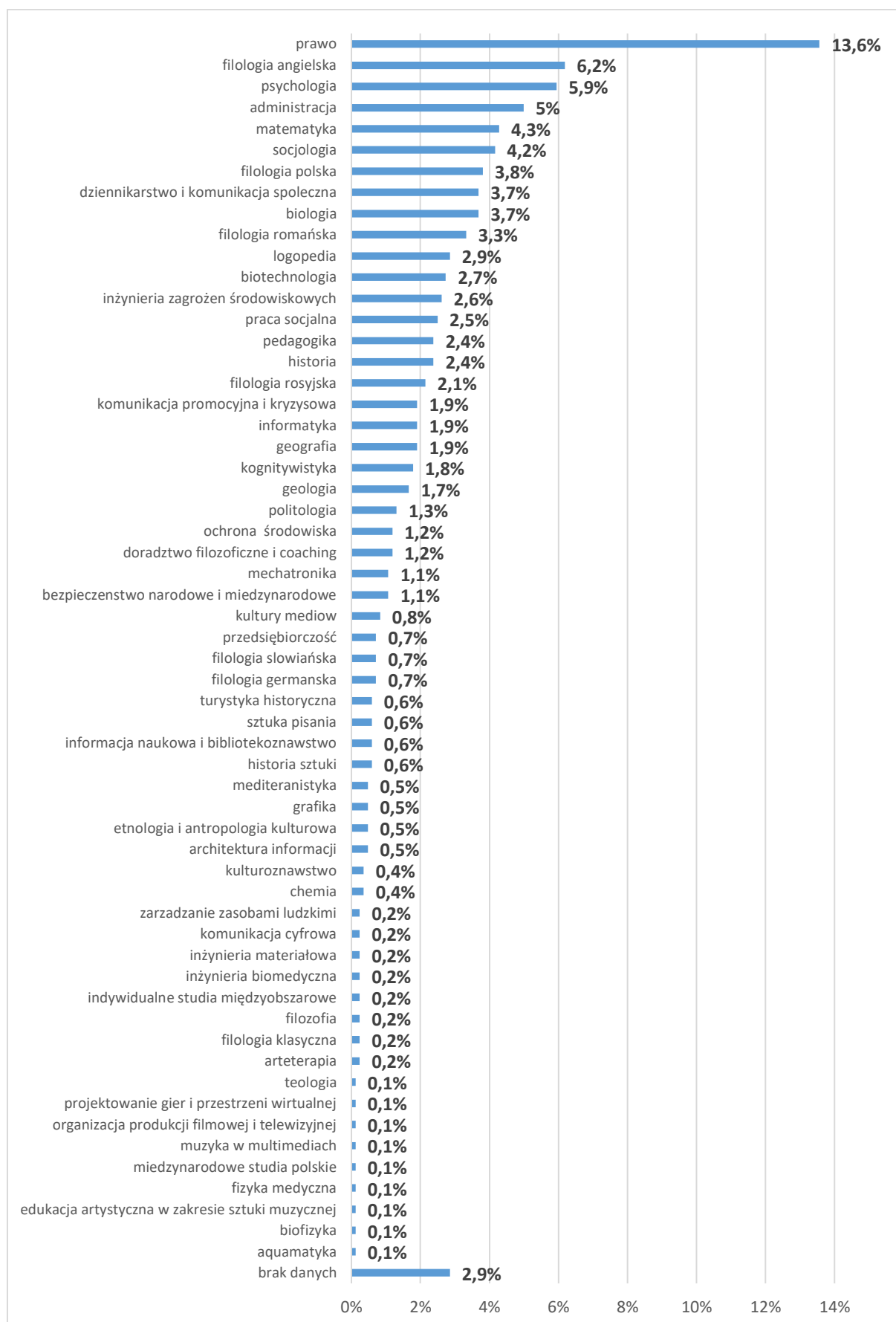
WYKRES 5. STRUKTURA RESPONDENTÓW WEDŁUG PRZYNALEŻNOŚCI WYDZIAŁOWEJ – BADANIE STUDENTÓW I STUDENTEK UŚ

Źródło: badania i obliczenia własne, N=841.

Analizując próbę badawczą pod kątem kierunków uwidacznia się liczebna dominacja studentek i studentów prawa (13,6%). Zdecydowanie mniej liczne były grupy studentek i studentów filologii angielskiej (6,2%), psychologii (5,9%) i administracji (5%). Jeszcze rzadziej wśród badanych pojawiali się studenci i studentki matematyki (4,3%), socjologii (4,2%), filologii polskiej (3,8%), dziennikarstwa i komunikacji społecznej oraz biologii (po 3,7%), a także filologii romańskiej (3,3%). Niewielu respondentów i respondentek biorących udział w badaniu studiowało także na kierunkach takich jak logopedia (2,9%), biotechnologia (2,7%), inżynieria zagrożeń środowiskowych (2,6%), praca socjalna (2,5%), pedagogika i historia (po 2,4%) i filologia rosyjska (2,1%). Poniżej 2% ogółu badanych stanowili reprezentanci i reprezentantki kierunków takich jak: komunikacja promocyjna i kryzysowa, geografia i informatyka (po 1,9%), kognitywistyka (1,8%), geologia (1,7%), politologia (1,3%), ochrona środowiska i doradztwo filozoficzne i coaching (po 1,2%) oraz mechatronika i bezpieczeństwo narodowe i międzynarodowe (po 1,1%). Respondenci i respondentki reprezentujące pozostałe kierunki stanowili kategorie mniej liczne niż 1% ogółu. Szczegółowy rozkład liczebności reprezentacji poszczególnych kierunków przedstawia wykres nr 6.

WYKRES 6. STRUKTURA RESPONDENTÓW WEDŁUG KIERUNKU STUDIÓW – BADANIE STUDENTÓW I STUDENTEK UŚ

Źródło: badania i obliczenia własne, N=841.

II. MOTYWACJE DO PODJĘCIA STUDIÓW NA KIERUNKACH PROWADZONYCH W UNIwersYTECIE ŚLĄSKIM

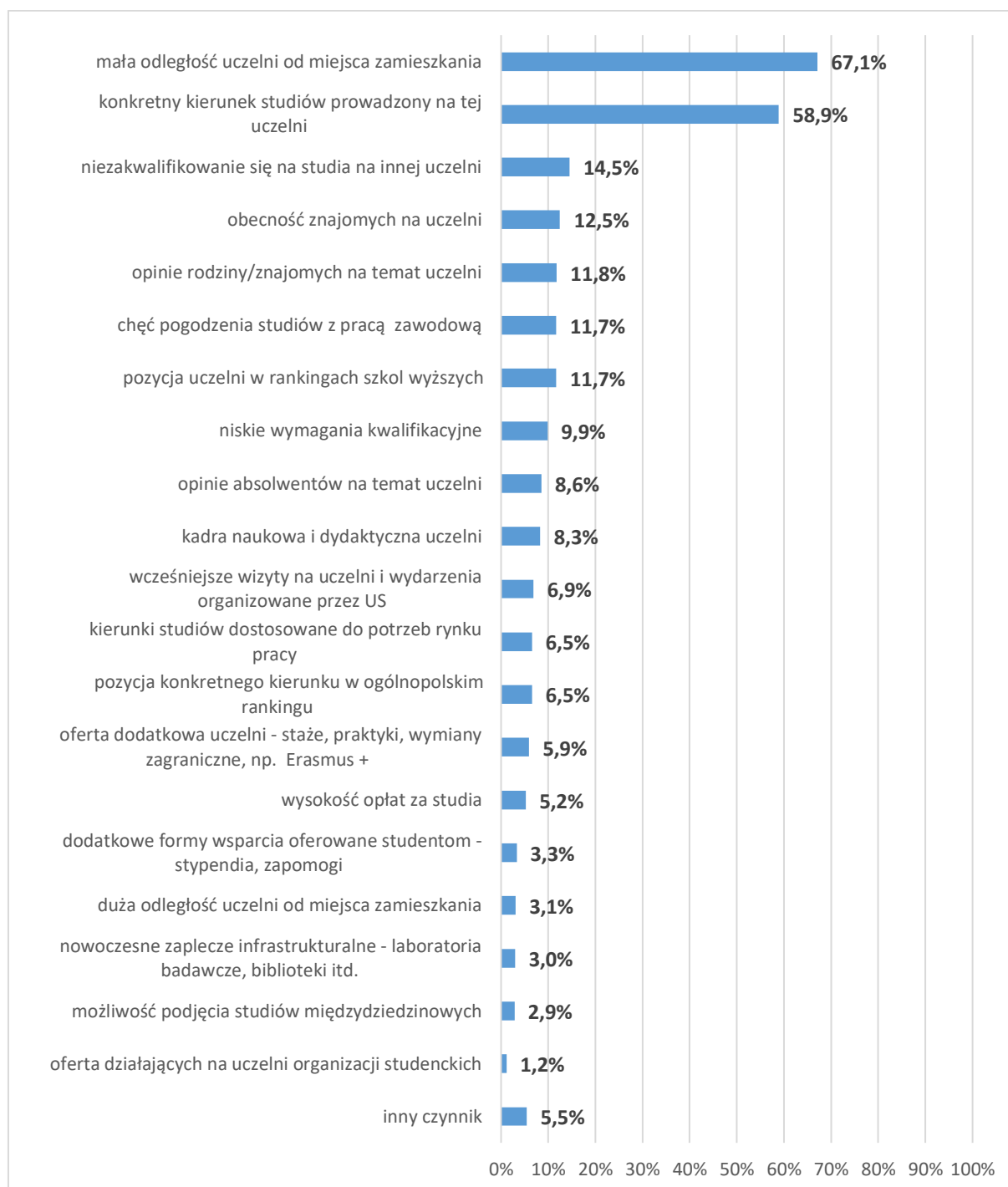

Punktem wyjścia analizy wyników badań można uczynić kwestie związane z motywacjami badanych do podjęcia studiów w aktualnie realizowanej formie. Dane zawarte na wykresie nr 7 wskazują jednoznacznie, że pierwszorzędnymi powodami podjęcia studiów na Uniwersytecie Śląskim dla badanych była mała odległość uczelni od miejsca zamieszkania (67,1% wskazań) oraz fakt, że na uczelni prowadzony jest konkretny kierunek, którym respondentki i respondenci są zainteresowani (58,9% wskazań). Zdecydowanie rzadziej respondentki i respondenci wskazywali na takie powody podjęcia studiów na UŚ, jak niezakwalifikowanie się na studia na innej uczelni (14,5% wskazań), obecność znajomych na uczelni (12,5% wskazań), opinie rodziny i znajomych na temat uczelni (11,8% wskazań), chęć pogodzenia studiów z pracą zawodową oraz pozycję uczelni w rankingach (po 11,7% wskazań). Jeszcze mniej licznie wskazywano na takie kwestie, jak niskie wymagania kwalifikacyjne (9,9% wskazań), opinie absolwentek i absolwentów na temat uczelni (8,6% wskazań), kadre naukową i dydaktyczną (8,3% wskazań), wcześniejsze wizyty na uczelni i wydarzenia organizowane przez UŚ (6,9% wskazań), kierunki studiów dostosowane do potrzeb rynku pracy i pozycja konkretnego kierunku w rankingach (po 6,5% wskazań), oferta dodatkowa uczelni (np. staże i praktyki) (5,9% wskazań) i wysokość opłat za studia (5,2% wskazań). Najrzadziej badani wskazywali takie czynniki jak dodatkowe formy wsparcia dla studentów (np. stypendia i zapomogi) (3,3% wskazań), duża odległość uczelni od miejsca zamieszkania (3,1% wskazań), nowoczesne zaplecze infrastrukturalne (3,0%), możliwość podjęcia studiów interdyscyplinarnych (2,9% wskazań) i oferta działających w uczelni organizacji studenckich (1,2%). Badane i badani wspominali także o innych, niż wskazane w kafeterii odpowiedziach (łącznie 5,5% wskazań). Wśród nich najczęściej jako uzupełnienie wymieniano lokalizację uczelni – bliska odległość od miejsca zamieszkania oraz atrakcyjność miasta Katowic, konkretny kierunek prowadzony w uczelni oraz rady innych osób.

Przedstawiony rozkład wskazań prowadzi do wniosku o bardzo dużym znaczeniu Uniwersytetu Śląskiego dla kształcenia wyższego młodzieży zamieszkującej region. Ponadto sądzić można, że oferta dydaktyczna jest dobrze dostosowana do potrzeb i oczekiwań młodych ludzi. Warto jednak przy tym zauważyć, że dla dość znaczącej grupy studentek i studentów UŚ stanowił uczelnię rezerwową – nie był pierwszym wyborem.

WYKRES 7. POWODY PODJĘCIA STUDIÓW W UNIwersYTECIE ŚLĄSKIM

* Procent wskazań nie sumuje się do 100, ponieważ osoby badane mogły wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

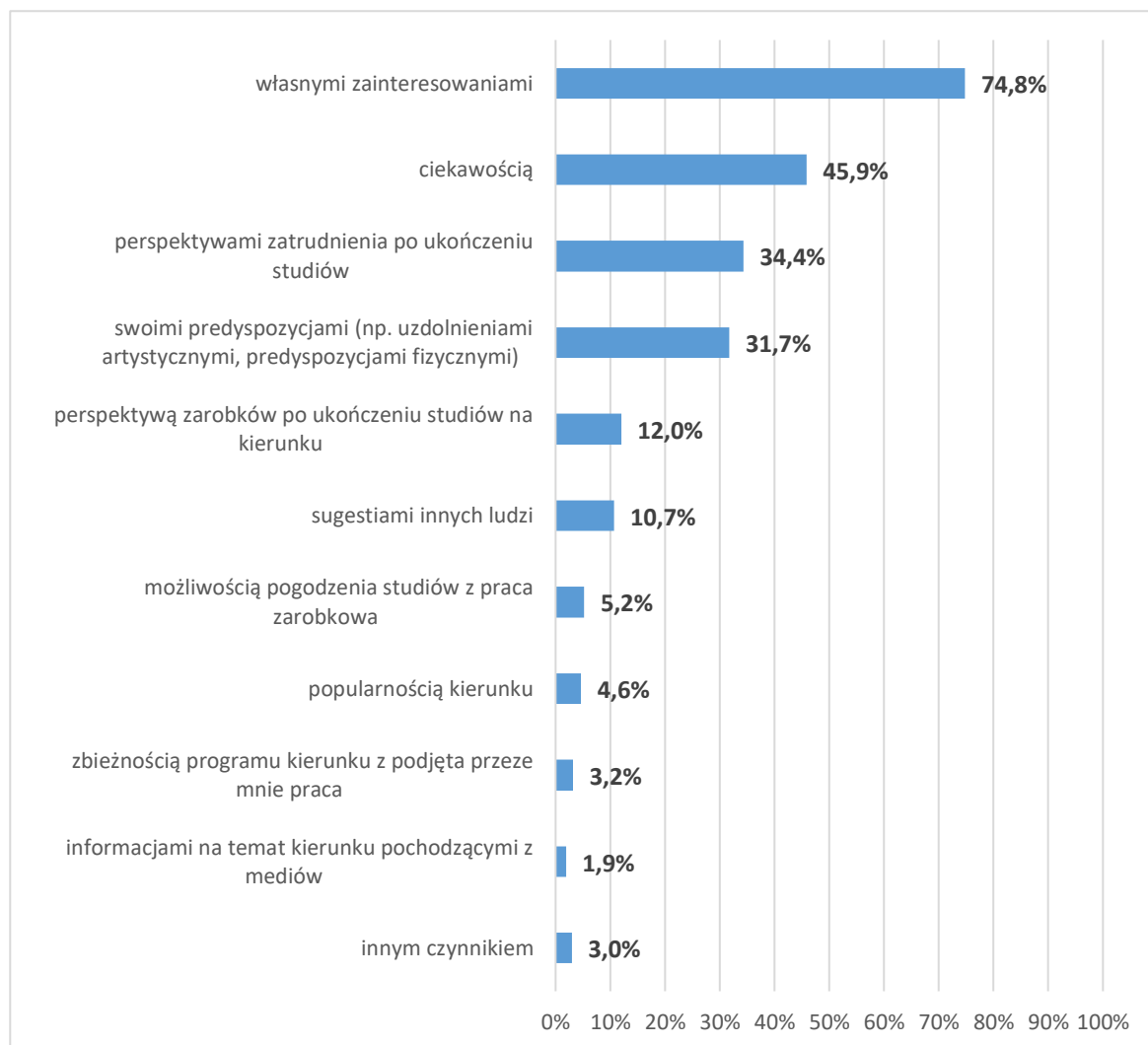
Źródło: Badania i obliczenia własne, N=841.

Rozwinięciem omówienia kwestii motywacji do studiowania jest analiza powodów stojących u podstaw wyboru kierunku. Dane zawarte na wykresie nr 8 wskazują jednoznacznie, że dla trzech czwartych respondentek i respondentów najistotniejsze było kierowanie się własnymi zainteresowaniami (74,8% wskazań). Blisko połowa pytaných wskazała, że pierwszorzędna była ciekawość (45,9% wskazań), a dla jednej trzeciej ważne były perspektywy zatrudnienia po ukończeniu studiów (34,4% wskazań) oraz własne predyspozycje (31,7% wskazań). Rzadziej badane i badani wskazywali na perspektywę zarobków po ukończeniu kierunku studiów (12% wskazań) oraz sugestie innych ludzi (10,7% wskazań).

Najbardziej motywacjami do wyboru studiowanego kierunku okazały się możliwość pogodzenia studiów z pracą zarobkową (5,2% wskazań), popularność kierunku (4,6% wskazań), zbieżność programu kierunku z podejmowaną pracą (3,2% wskazań) oraz informacje pochodzące z mediów (1,9% wskazań). Badane i badani wspominali także o innych motywacjach, niż wskazane w kafeterii odpowiedzi (łącznie 3% wskazań). Wśród nich najczęściej pojawiały się wskazania na czynniki akcydentalne oraz chęć kontynuowania studiów na danym kierunku.

Zaprezentowany rozkład wskazań świadczy o refleksyjności i chęci poszerzania wiedzy w interesujących obszarach przez młodych ludzi. Poprzez podejmowanie studiów chcą oni w zasadniczej mierze rozwijać swój potencjał intelektualny i poszerzać swoje horyzonty. Motywacje czysto pragmatyczne, jak kierowanie się sytuacją na rynku pracy, schodzą na drugi plan.

WYKRES 8. POWODY PODJĘCIA STUDIÓW NA DANYM KIERUNKU

* Procent wskazań nie sumuje się do 100, ponieważ osoby badane mogły wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

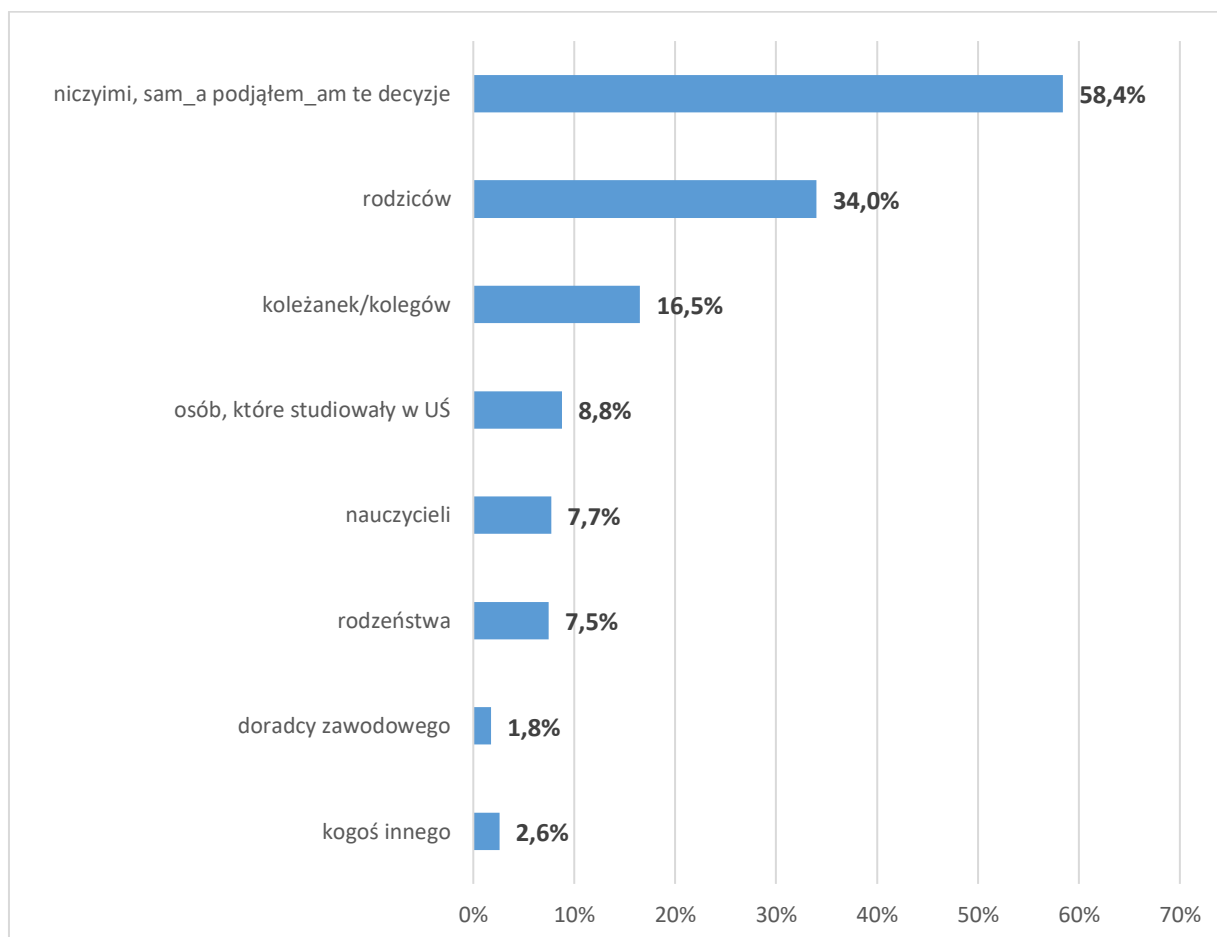
Źródło: Badania i obliczenia własne, N=841.

Analiza odpowiedzi na kolejne pytanie zestawionych na wykresie nr 9 wskazuje, że respondenci i respondenci w swoich decyzjach dotyczących studiowania byli bardzo autonomiczni. Ponad połowa indagowanych twierdzi, że całkowicie samodzielnie podjęli decyzję o wyborze uczelni i kierunku studiów (58,4% wskazań). Jedna trzecia kierowała się radami rodziców (34% wskazań). Zaledwie 16,5% radziło się w tej kwestii swoich koleżanek i kolegów. Rzadko decyzje związane ze studiowaniem były

podyktowane radami osób, które wcześniej studiowały na UŚ (8,8% wskazań), nauczycieli (7,7% wskazań) i rodzeństwa (7,5% wskazań). Incydentalnie wśród osób mających wpływ na decyzje dotyczące studiowania pojawiały się wskazania na doradcę zawodowego (1,8% wskazań). Badane i badani wspominali także o innych osobach, niż wskazane w kafeterii odpowiedzi (łącznie 2,6% wskazań). Wśród nich najczęściej wymieniano partnera życiowego i dalszą rodzinę.

Dane zawarte na powyższym wykresie potwierdzają wcześniejszy wniosek o refleksyjności badanych. Najczęściej decyzja o wyborze uczelni i kierunku studiów jest wynikiem w autonomicznej decyzji, niekiedy tylko opiera się o porady innych osób (najczęściej rodziców).

WYKRES 9. OSOBY, KTÓRYCH RADY BRALI POD UWAGĘ STUDENCI I STUDENTKI, PODEJMUJĄC DECYZJĘ O WYBORZE STUDIÓW

* Procent wskazań nie sumuje się do 100, ponieważ osoby badane mogły wybrać więcej niż jedną odpowiedź.
Źródło: Badania i obliczenia własne, N=841.

III. OCZEKIWANIA WOBEC STUDIÓW W UNIWERSYTECIE ŚLĄSKIM

Badane i badani zostali zapytani o poziom swoich oczekiwań na początku studiów w Uniwersytecie Śląskim w odniesieniu do kilku wyróżnionych jako zasadnicze obszarów. Okazuje się, że największa grupa badanych miała wysokie oczekiwania w zakresie poszerzenia wiedzy ogólnej (łącznie 73,6% wskazań). Dość liczne są też grupy deklarujących wysokie oczekiwania w odniesieniu do możliwości zawierania znajomości z inspirującymi osobami (łącznie 63,3% wskazań) oraz łatwego dostępu do literatury i materiałów ułatwiających studiowanie (łącznie 61,6% wskazań) i możliwości brania udziału w inspirujących i angażujących zajęciach (łącznie 60,9% wskazań). Nieco rzadziej wysokie oczekiwania odnosiły się do uzyskania możliwości łatwiejszego wejścia na rynek pracy (łącznie 53% wskazań) i możliwości swobodnego, elastycznego wyboru zajęć fakultatywnych (łącznie 47,2% wskazań) oraz możliwości godzenia studiów i pracy (łącznie 43,2% wskazań). Najrzadziej wysokie oczekiwania były stawiane wobec możliwości angażowania się w działalność studencką (łącznie 36,4% wskazań) i odczuwania dumy z faktu bycia studentem/studentką UŚ (łącznie 32,1% wskazań). Szczegółowy rozkład odpowiedzi studentów zawiera wykres nr 10.

Zaprezentowany powyżej rozkład wskazań świadczy o związanych ze studiowaniem w Uniwersytecie Śląskim oczekiwaniach odnoszącymi się przede wszystkim do zdobywania wiedzy oraz nawiązywania kontaktów z ludźmi inspirującymi do rozwoju.

Ten wniosek potwierdza analiza odpowiedzi na pytania otwarte dotyczące oczekiwań, które spełniły się podczas studiowania w UŚ oraz tych, które nie zostały spełnione.

Analiza wypowiedzi respondentek i respondentów prowadzi do wniosku, iż wśród wymienionych kwestii zaliczanych do spełnionych oczekiwań uwidaczniają się przede wszystkim kategorie takie jak:

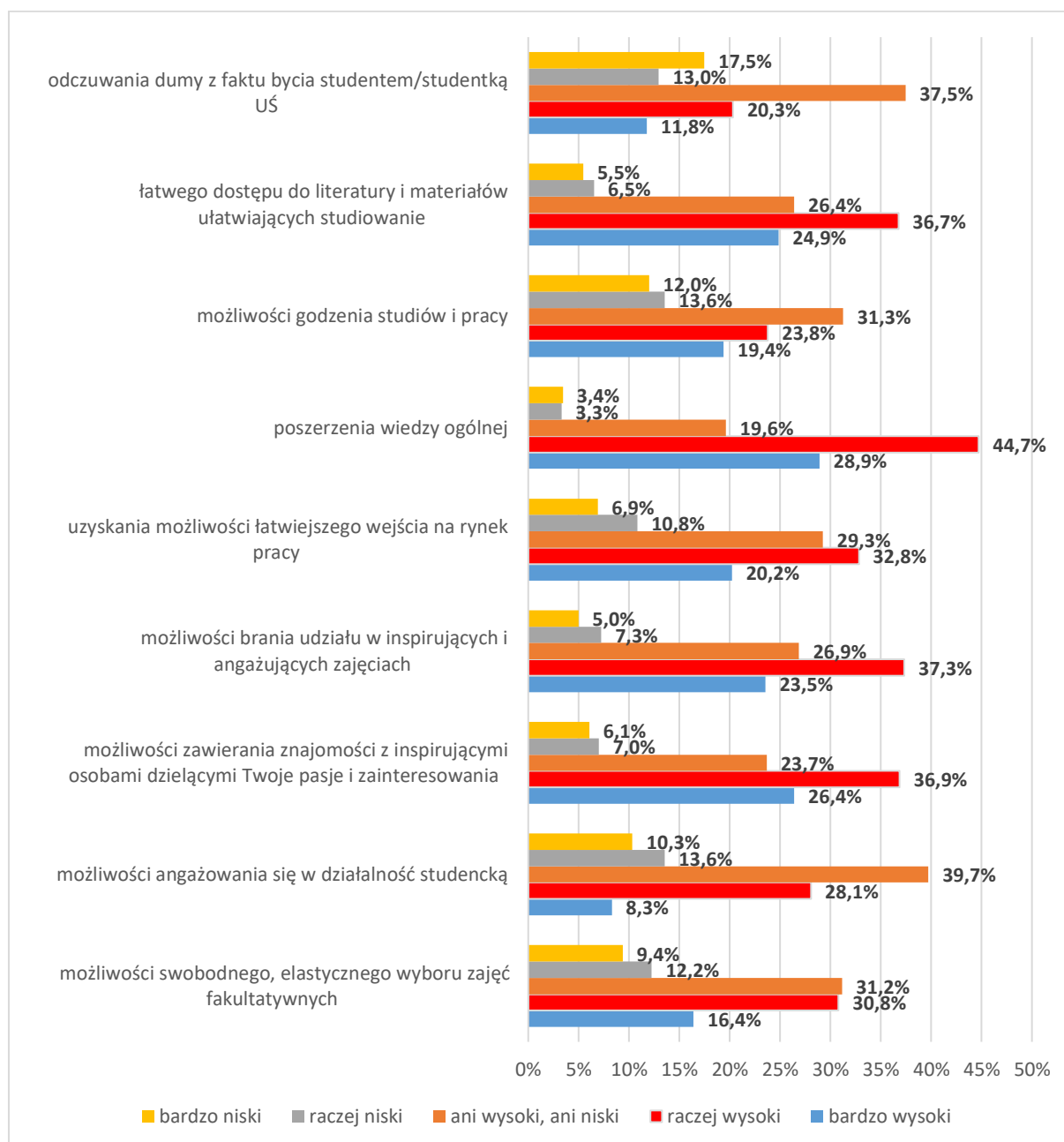
- poszerzenie wiedzy ogólnej,
- zdobycie wiedzy kierunkowej,
- kontakt z kadrą o wysokiej wiedzy i kompetencjach dydaktycznych,
- nawiązanie znajomości z interesującymi ludźmi,
- możliwość godzenia pracy ze studiami,
- łatwy dostęp do literatury niezbędnej do studiowania.

Z kolei analiza wypowiedzi sformułowanych wobec niespełnionych oczekiwań pozwala wyłonić następujące kategorie:

- specyfika przekazywanych treści (zbyt archaiczny materiał),
- mała elastyczność kształtowania ścieżki studiowania,
- czasowa organizacja planu zajęć,
- niewielkie możliwości angażowania się w działania studenckie poza zajęciami,
- organizacja uczelni jako instytucji.

Podsumowując swobodne wypowiedzi respondentek i respondentów można uznać, że przeważają pozytywne opinie wobec przewidywanej specyfiki studiowania w Uniwersytecie Śląskim w konfrontacji z realiami, niemniej wyraźnie ujawniają się też głosy krytyczne.

WYKRES 10. OCZEKIWANIA WOBEC STUDIÓW W UNIWERSYTECIE ŚLĄSKIM

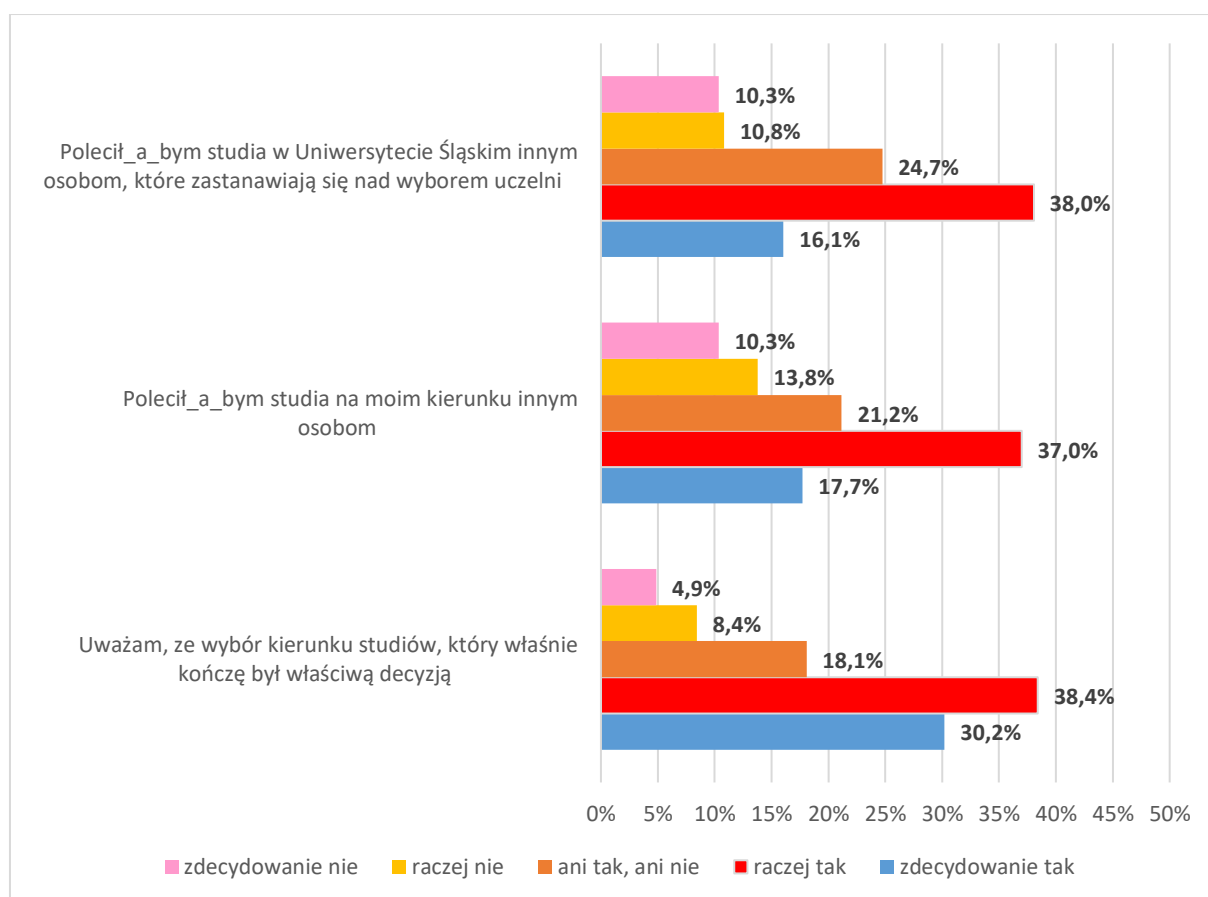
Źródło: Badania i obliczenia własne, N=841.

Próbując identyfikować ogólne opinie studentek i studentów na temat Uniwersytetu Śląskiego poddano ocenie trzy wskaźnikowe twierdzenia pozwalające na uchwycenie ich stosunku wobec całokształtu funkcjonowania uczelni. Dla zdecydowanej większości badanych wybór kierunku, który aktualnie kończą był dobrą decyzją (łącznie 68,8% wskazań). Warto jednakże zauważyć, że dla co dwudziestej osoby ta decyzja okazała się całkowicie chybiona (4,9% wskazań). Nieco ponad połowa pytanym poleciłaby studia na swoim kierunku innym osobom (łącznie 54,7% wskazań). Przy tym jednak, co dziesiąta osoba badana zdecydowanie jednak by tego nie zrobiła (10,3% wskazań). Podobnie liczna była kategoria respondentek i respondentów, którzy poleciłoby studiowanie na Uniwersytecie Śląskim osobom, które zastanawiają się nad wyborem uczelni (łącznie 54,1% wskazań). Tak, jak w przypadku poprzednio omówionej kwestii, również i w odniesieniu do rekomendacji uczelni co dziesiąty respondent i respondentka uznała, że zdecydowanie nie polecałby Uniwersytetu Śląskiego

innym (10,3% wskazań). Dość zbliżone były odsetki badanych nie potrafiących jednoznacznie odnieść się wobec podanych pod ocenę twierdzeń (odpowiednie 18,1%, 21,2% i 24,7% wskazań). Szczegółowy rozkład odpowiedzi studentek i studentów zawiera wykres nr 11.

Opinie badanych wobec twierdzeń odnoszących się do studiowania w Uniwersytecie Śląskim oraz poszczególnych kierunkach wskazują na zadowolenie z dokonanych wyborów. Dominują odpowiedzi rekomendujące uczelnię i kierunek studiów potencjalnym zainteresowanym oraz świadczące o zadowoleniu z podjętej przez siebie drogi akademickiej. Warto jednak zauważyć, że w gronie respondentek i respondentów zaznaczają się wyraźnie kategorie osób negatywnie odnoszących się do podanych pod ocenę kwestii, a jeszcze bardziej znaczące są odsetki osób nie potrafiących jednoznacznie sformułować swojego stanowiska.

WYKRES 11. STOSUNEK STUDENTÓW I STUDENTEK WOBEC STWIERDZEŃ ODNOSZĄCYCH SIĘ DO STUDIOWANIA W UNIwersYTECIE ŚLĄSKIM

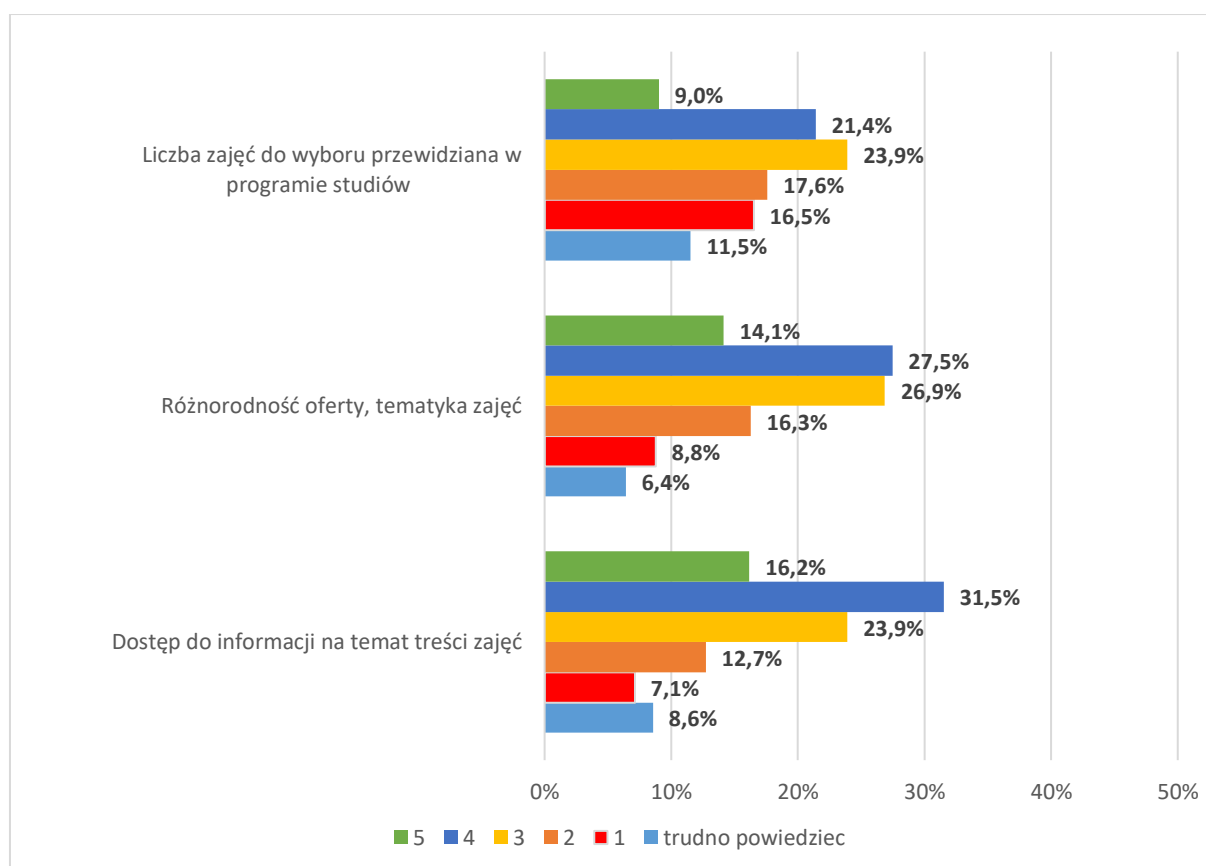
Źródło: Badania i obliczenia własne, N=841.

IV. OCENA PROGRAMÓW STUDIÓW PROWADZONYCH W UNIWERSYTECIE ŚLĄSKIM

Respondentki i respondenci proszeni byli również o ocenę procesu kształcenia w aspektach związanych z organizacją zajęć. Wyróżniono trzy istotne wymiary, do których badane i badani mieli się odnieść. Pytanie kwestionariuszowe zakładało wykorzystanie pięciostopniowej skali, w której stopień 1 oznaczał ocenę najniższą, a 5 ocenę najwyższą. Analiza średnich ocen dokonanych przez studentki i studentów prowadzi do wniosku o dość pozytywnym postrzeganiu dostępu do informacji na temat treści zajęć (średnia ocena 3,4); tylko nieco słabiej oceniono różnorodność oferty i tematykę zajęć (średnia ocena 3,31). Gorzej w opiniach badanych wypada liczba zajęć do wyboru przewidziana w programie studiów (średnia ocena 2,78). Powyższą charakterystykę uzupełniają szczegółowe dane dotyczące ocen dokonanych przez respondentki i respondentów zestawione na wykresie nr 33. Dokonując ich analizy warto zwrócić uwagę, że ocena liczby zajęć do wyboru przewidziana w programie studiów sprawiała badanym największą trudność (11,5% odpowiedzi „trudno powiedzieć”). Pozostałe kwestie także okazały się problematyczne w ocenie – 8,6% indagowanych nie potrafiło ocenić dostępu do informacji na temat treści zajęć, a 6,4% nie odniosło się jednoznacznie do zagadnienia różnorodności oferty i tematykę zajęć.

Przedstawiona powyżej analiza prowadzi do wniosku o pozytywnym postrzeganiu organizacji procesu kształcenia w Uniwersytecie Śląskim przez studentki i studentów. Warto jednakże podkreślić, że ocena wyróżnionych obszarów okazała się problematyczna dla względnie licznej grupy badanych.

WYKRES 12. OCENA WYBRANYCH ASPEKTÓW PROCESU KSZTAŁCENIA

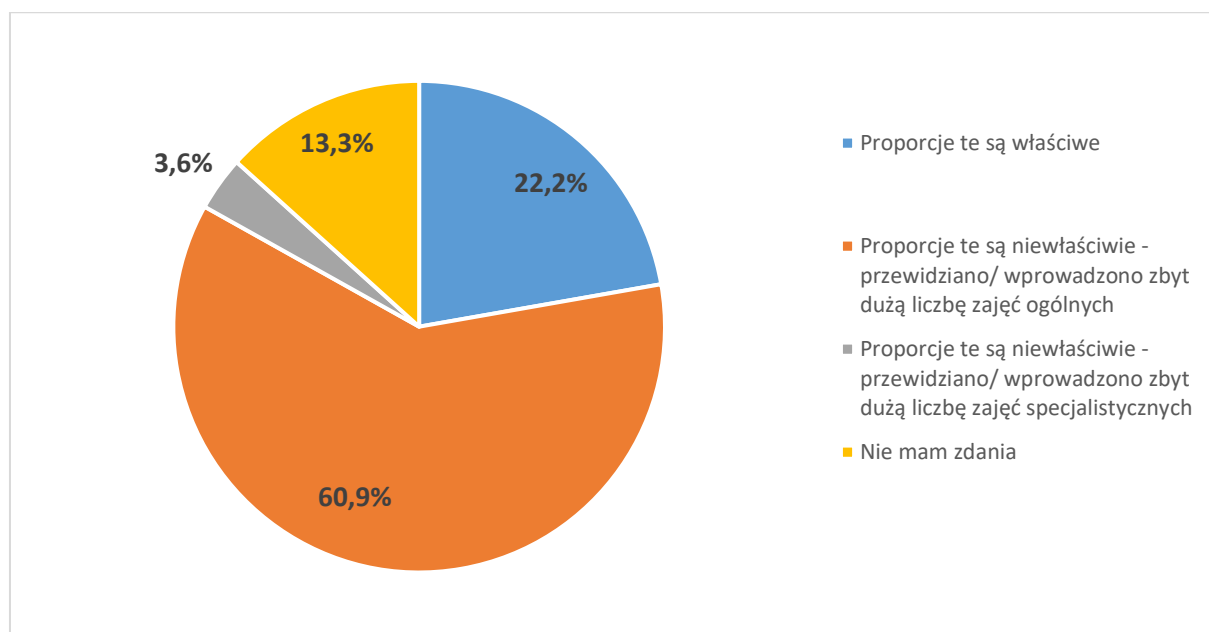

Źródło: Badania i obliczenia własne, N=841.

Rozwinięcie omówionej kwestii stanowi analiza zagadnienia dotyczącego oceny badanych wobec występujących w programie studiów proporcji między liczbą przedmiotów o charakterze ogólnym a liczbą przedmiotów specjalistycznych i praktycznych. Rozkład odpowiedzi przedstawiony na wykresie nr 13 wskazuje jednoznacznie na nadmiar przedmiotów o charakterze ogólnym (60,9% wskazań). Jednocześnie bardzo niewiele osób pytanym uznało, że w programie studiowanego kierunku znalazło się zbyt dużo zajęć specjalistycznych (3,6% wskazań). Jedynie co piąty respondent i respondentka pozytywnie odnieśli się wobec tej kwestii (22,2% wskazań), a co dziesiąta osoba nie potrafiła wyrazić swojej opinii (13,3% wskazań na alternatywę „nie mam zdania”).

Powyższe dane świadczą jednoznacznie o niedostatku w programie studiów zajęć o charakterze specjalistycznym. Zdaniem studentek i studentów w ramach ich kierunków nadmierny nacisk jest kładziony na nauczanie przedmiotów ogólnych.

WYKRES 13. OCENA PROPORCJI MIĘDZY LICZBĄ PRZEDMIOTÓW O CHARAKTERZE OGÓLNYM A LICZBĄ PRZEDMIOTÓW SPECJALISTYCZNYCH I PRAKTYCZNYCH

Źródło: Badania i obliczenia własne, N=841.

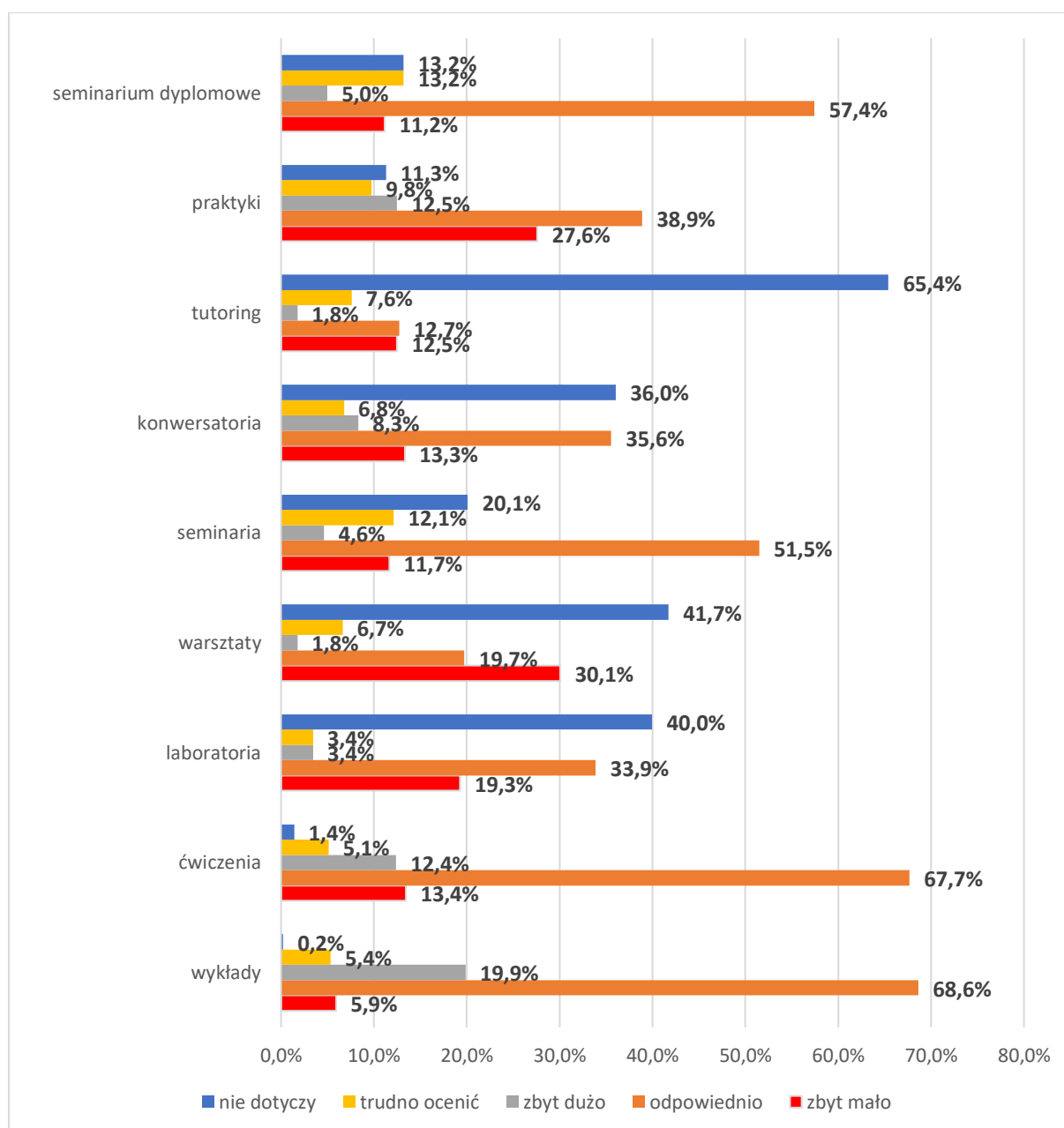
Badanych i badane poproszono także o ocenę liczby godzin w programie studiowanego kierunku przeznaczonych na zajęcia realizowane w różnych formach. Zgromadzone dane zestawione na wykresie nr 14 wskazują na zasadniczo pozytywne oceny formułowane wobec liczby godzin przeznaczonych na wykłady (68,6% wskazań) i ćwiczenia (67,7% wskazań) (są to formy, które występują powszechnie w programach studiów). Również liczba godzin przeznaczonych na seminaria dyplomowe i seminaria przedmiotowe uznawana była przez większość studentek i studentów za właściwą (odpowiednio 57,4% i 51,5% wskazań). W tych przypadkach jednak ujawniły się względnie liczne kategorie studentek i studentów twierdzących, że tego typu zajęcia nie występują na studiowanych przez nich kierunkach (odpowiednio 13,3% i 20,1% wskazań). Podobna sytuacja miała miejsce w przypadku praktyk (38,9% badanych uznało, że liczba tych zajęć jest odpowiednia, a 11,3% nie ma ich w programach studiów), konwersatoriów (35,6% badanych uznało, że liczba tych zajęć jest odpowiednia, ale aż 36% nie ma ich w programach studiów) i laboratoriów (33,9% badanych uznało, że liczba tych zajęć jest odpowiednia, a 40,0% nie ma ich w programach studiów). Ponadto liczba godzin praktyk dość często oceniana była jako zbyt mała (27,6% wskazań). Zdecydowanie najbardziej

problematyczne okazały się zajęcia warsztatowe – aż 30,1% badanych uznało, że liczba przeznaczonych na nie godzin jest zbyt mała (przy tym 41,7% nie ma ich w ogóle w programie studiów). Tutoring okazał się formą, która najrzadziej jest obecna w programach studiów – aż 65,4% studentek i studentów nie ma takich zajęć na studiowanym przez siebie kierunku. Okazuje się ponadto, że w gronie badanych, którzy mogą uczestniczyć w zajęciach o charakterze tutoringowym liczna jest kategoria oceniających liczbę godzin przeznaczonych na nie jako zbyt małą (12,5% ogółu). Warto także zauważyć, że co piąty i co piąta pytana uznała liczbę godzin wykładowych za zbyt dużą (19,9% wskazań).

Powyższa analiza wskazuje na ogólnie pozytywne oceny studentek i studentów odnoszące się do liczby godzin uwzględnionych w programie studiów na poszczególne formy zajęć. Wypowiedzi badanych wskazują przy tym na pewne deficyty w zakresie zajęć o charakterze praktycznym i tutoringowym.

WYKRES 14. OCENA LICZBY GODZIN W PROGRAMIE STUDIOWANEGO KIERUNKU PRZEZNACZONYCH NA ZAJĘCIA REALIZOWANE W RÓŻNYCH FORMACH

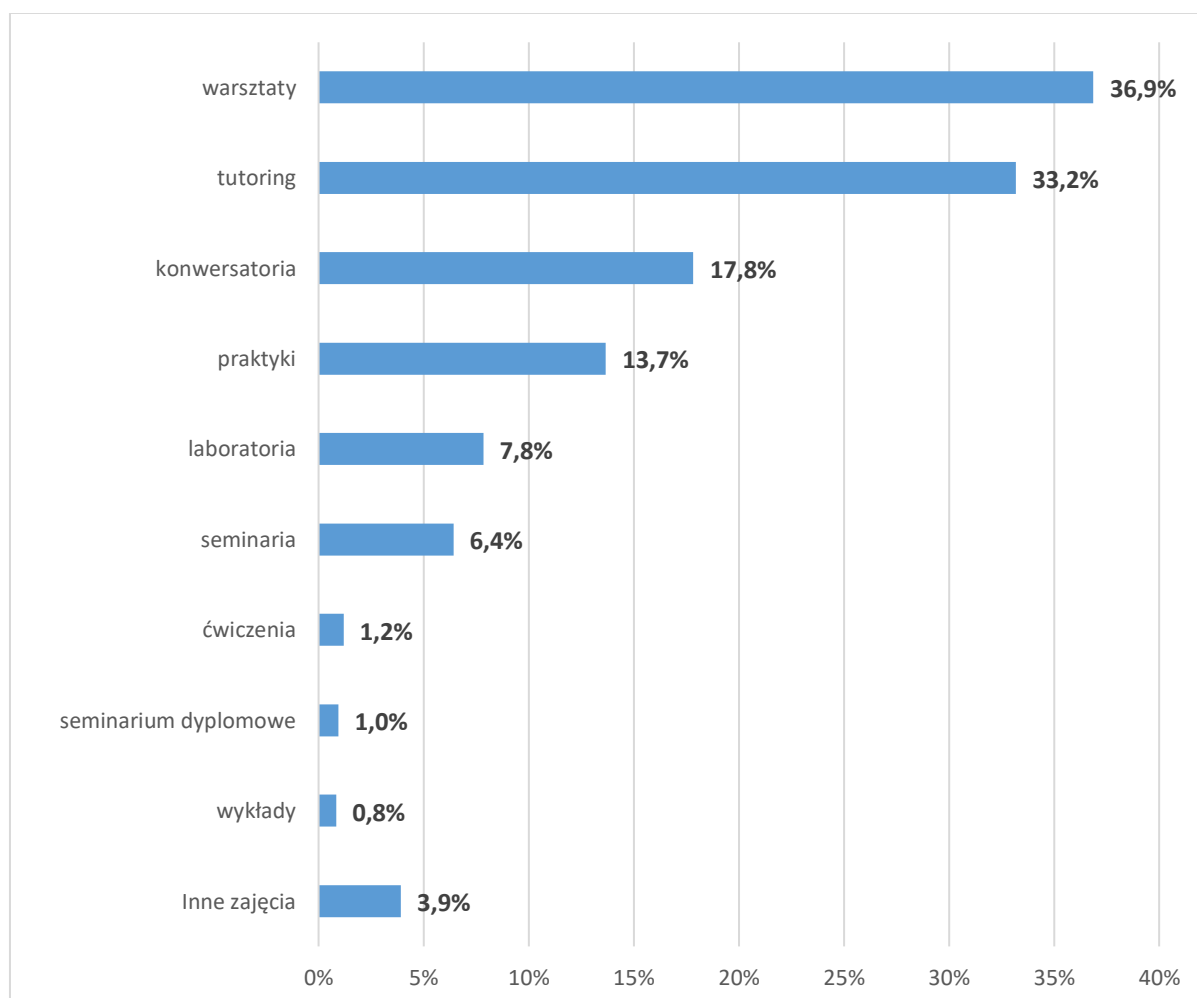

Źródło: Badania i obliczenia własne, N=841.

Chcąc pogłębić omówione powyżej zagadnienie zapytano badane i badanych o to, jakich form zajęć nie było w programie studiów na kończonym przez nich kierunku, a które powinny ich zdaniem być. Okazuje się, że ujawniony wcześniej deficyt znajduje potwierdzenie – wskazania respondentek i respondentów jednoznacznie ujawniają niedostatek zajęć warsztatowych (36,9% wskazań) i tutoringowych (33,2% wskazań). Nieco rzadziej wskazywano na brak zajęć konwersatoryjnych (17,8% wskazań) i praktycznych (13,7% wskazań). Jeszcze mniejsza była częstotliwość wskazań na laboratoria (7,8% wskazań) i seminaria (6,4% wskazań). Sporadycznie w wypowiedziach badanych pojawiały się również ćwiczenia, seminarium dyplomowe i wykłady (odpowiednio: 1,2%, 1% i 0,8% wskazań). Jest to zapewne efekt powszechności tych form w programach studiów. Ponadto 3,9% respondentek i respondentów wskazało na inne, niż podane pod ocenę formy zajęć. Wśród nich najczęściej wspomniano o zajęciach praktycznych takich jak pracownie przedmiotowe i wizyty studyjne. Szczegółowy rozkład odpowiedzi studentów zawiera wykres nr 15.

Dane omówione w powyższych częściach raportu jednoznacznie wskazują na odczuwanie przez studentki i studentów niedostatku zajęć o charakterze praktycznym oraz spotkań realizowanych w konwencji tutoringowej charakterystycznej dla relacji uczeń-mistrz.

WYKRES 15. OPINIE STUDENTÓW I STUDENTEK NA TEMAT FORM ZAJĘĆ, KTÓRYCH BRAKUJE W PROGRAMACH STUDIÓW

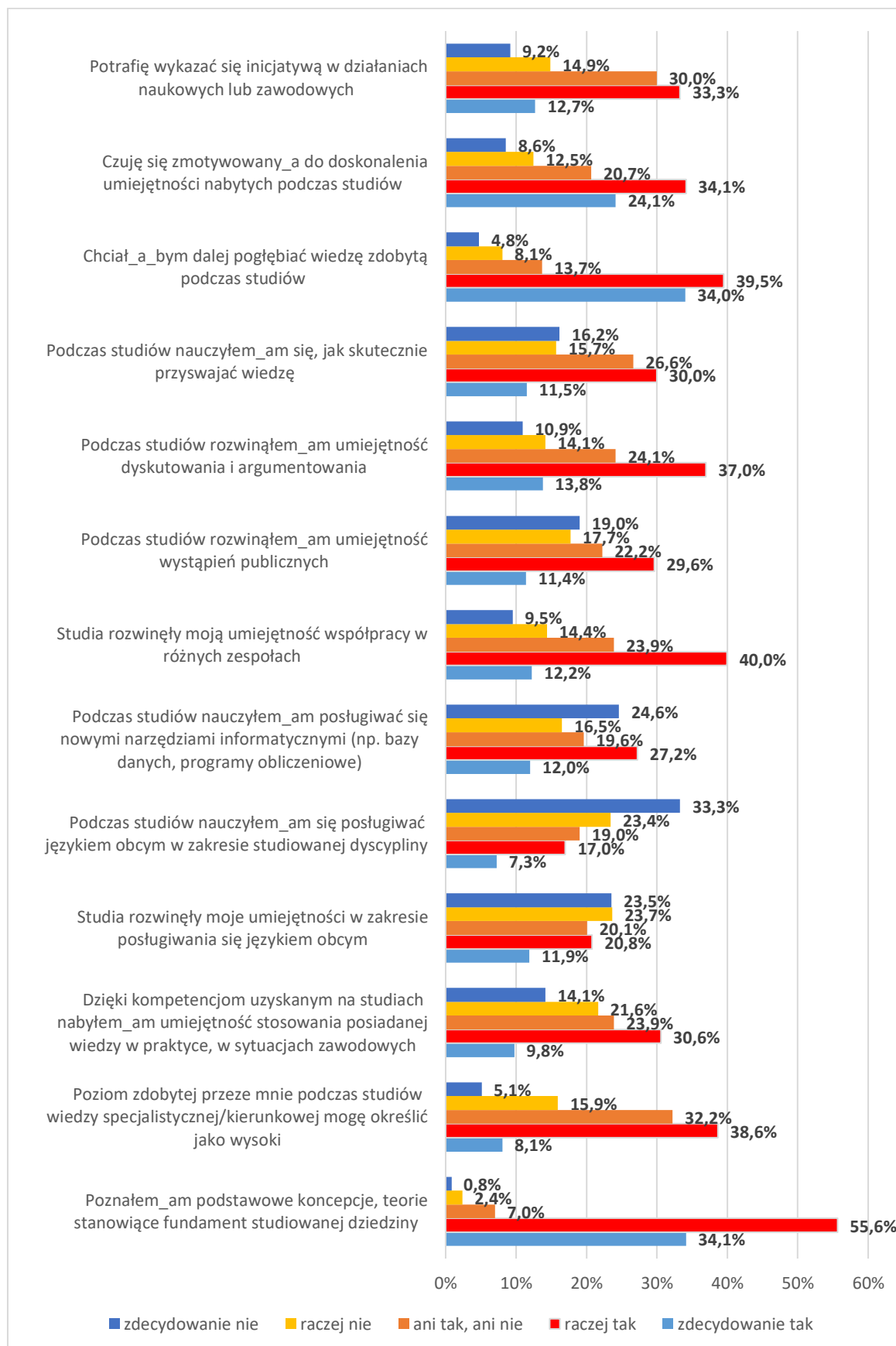
* Procent wskazań nie sumuje się do 100, ponieważ osoby badane mogły wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

Źródło: Badania i obliczenia własne, N=841.

O ocenie skuteczności procesu dydaktycznego i przydatności studiowania świadczą odniesienia respondentek i respondentów formułowane wobec wskaźnikowych zdań odnoszących się do najistotniejszych efektów uczenia się. Badane i badani zostali poproszeni o określenie poziomu akceptacji dla stwierdzeń dotyczących osiągniętych przez nich efektów uczenia się. Zdecydowanie najczęściej pozytywnych opinii zyskało twierdzenie „Poznałem/am podstawowe koncepcje, teorie stanowiące fundament studiowanej dziedziny” – łącznie zgodziło się z nim 89,8% badanych. Ponad połowa studentek i studentów zgodziła się z twierdzeniami: „Czuję się zmotywowany/a do doskonalenia umiejętności nabytych podczas studiów” (łącznie 58,3% respondentek i respondentów); „Studia rozwinęły moją umiejętność współpracy w różnych zespołach” (łącznie 52,2% respondentek i respondentów) i „Podczas studiów rozwinąłem/am umiejętność dyskusowania i argumentowania” (łącznie 50,8% respondentek i respondentów). Nieco mniej liczne były kategorie respondentek i respondentów wyrażających aprobatę dla twierdzeń: „Poziom zdobytej przeze mnie podczas studiów wiedzy specjalistycznej/kierunkowej mogę określić jako wysoki” (łącznie 46,7% respondentek i respondentów); „Potrafię wykazać się inicjatywą w działaniach naukowych lub zawodowych” (łącznie 46% respondentek i respondentów), „Podczas studiów rozwinąłem/am umiejętność wystąpień publicznych” (łącznie 41% respondentek i respondentów), „Dzięki kompetencjom uzyskanym na studiach nabyłem/am umiejętność stosowania posiadanej wiedzy w praktyce, w sytuacjach zawodowych” (łącznie 40,3% respondentek i respondentów). Najmniej pozytywnych wypowiedzi odnosiło się do zdań: „Podczas studiów nauczyłem/am posługiwać się nowymi narzędziami informatycznymi (np. bazy danych, programy obliczeniowe)” (łącznie 39,2% respondentek i respondentów), „Studia rozwinęły moje umiejętności w zakresie posługiwania się językiem obcym” (łącznie 32,7% respondentek i respondentów) i „Podczas studiów nauczyłem/am się posługiwać językiem obcym w zakresie studiowanej dyscypliny” (łącznie 24,6% respondentek i respondentów). Szczegółowe dane przedstawia wykres nr 16.

Powyżej przedstawiona analiza odniesień respondentek i respondentów prowadzi do wniosku o wysokich ocenach dotyczących procesu kształcenia w aspekcie ogólnym i specjalistycznym. Badane i badani pozytywnie odnosili się także do nabytych kompetencji społecznych. Najpoważniejszym problemem okazuje się być nauka języków obcych – zarówno w rozumieniu nabywania umiejętności posługiwania się językiem obcym w zakresie studiowanej dyscypliny, jak i ogólnych kompetencji językowych.

WYKRES 16. OCENA OSIĄGNIĘTYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ WYRAŻONA PRZEZ STUDENTÓW I STUDENTKI

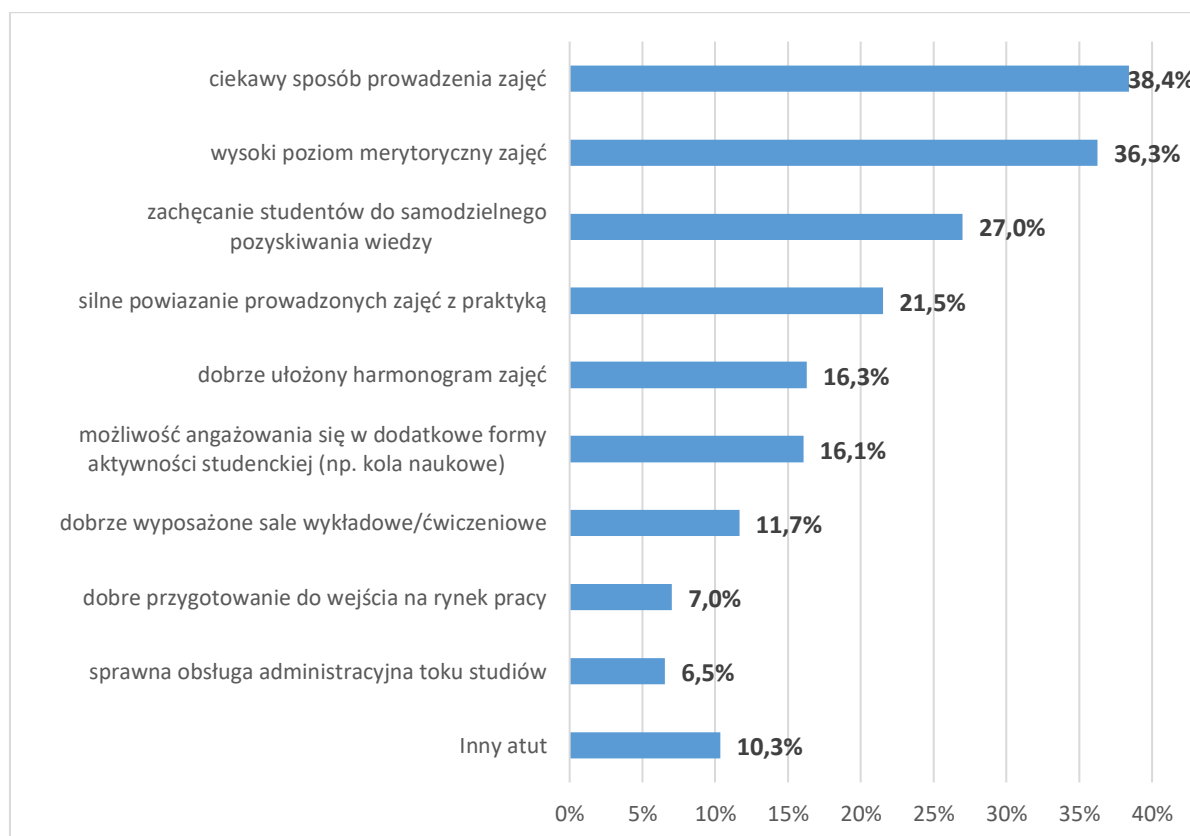
Źródło: Badania i obliczenia własne, N=841.

V. ATUTY I SŁABE STRONY KIERUNKÓW STUDIÓW PROWADZONYCH W UNIWERSYTECIE ŚLĄSKIM

Respondentki i respondentów zapytano także bezpośrednio o najważniejsze w ich ocenie atuty kierunku, na którym studiuje. Rozkład odpowiedzi zestawiony na wykresie nr 17 wskazuje, że najwyższej ceniony jest ciekawy sposób prowadzenia zajęć (38,4% wskazań) oraz wysoki merytoryczny poziom zajęć (36,3% wskazań). Dość często jako atuty studiowanego kierunku wskazywane były też zachęcanie studentów do samodzielnego pozyskiwania wiedzy (27% wskazań) i silne powiązanie prowadzonych zajęć z praktyką (21,5% wskazań). Rzadziej badane i badani wspominali o dobrze ułożonym harmonogramie zajęć (16,3% wskazań) i możliwości angażowania się w dodatkowe formy aktywności studenckiej (16,1% wskazań) jako o walorach kierunku, który studiuje. Najrzadziej wymieniane pozytywy studiowania na danym kierunku okazały się dobrze wyposażone sale wykładowe/ćwiczeniowe (11,7% wskazań), dobre przygotowanie do wejścia na rynek pracy (7% wskazań) i sprawna obsługa administracyjna toku studiów (6,5% wskazań). Prócz wymienionych wyżej kategorii 10,3% studentek i studentów wskazało inne atuty studiowanego kierunku. Wśród nich najczęściej pojawiały się wypowiedzi wskazujące na tematykę zajęć, kompetencje i cechy osobowościowe wykładowców oraz atmosferę studiowania.

Uzyskane dane wskazują na mocne i słabe atuty kierunków prowadzonych w Uniwersytecie Śląskim. Do przewag należy przebieg procesu kształcenia rozpatrywany na różnych płaszczyznach, zaś do najpoważniejszych mankamentów zaliczyć trzeba infrastrukturę, słabe powiązanie kierunków z praktyką i obsługę administracyjną.

WYKRES 17. ATUTY STUDIOWANEGO KIERUNKU

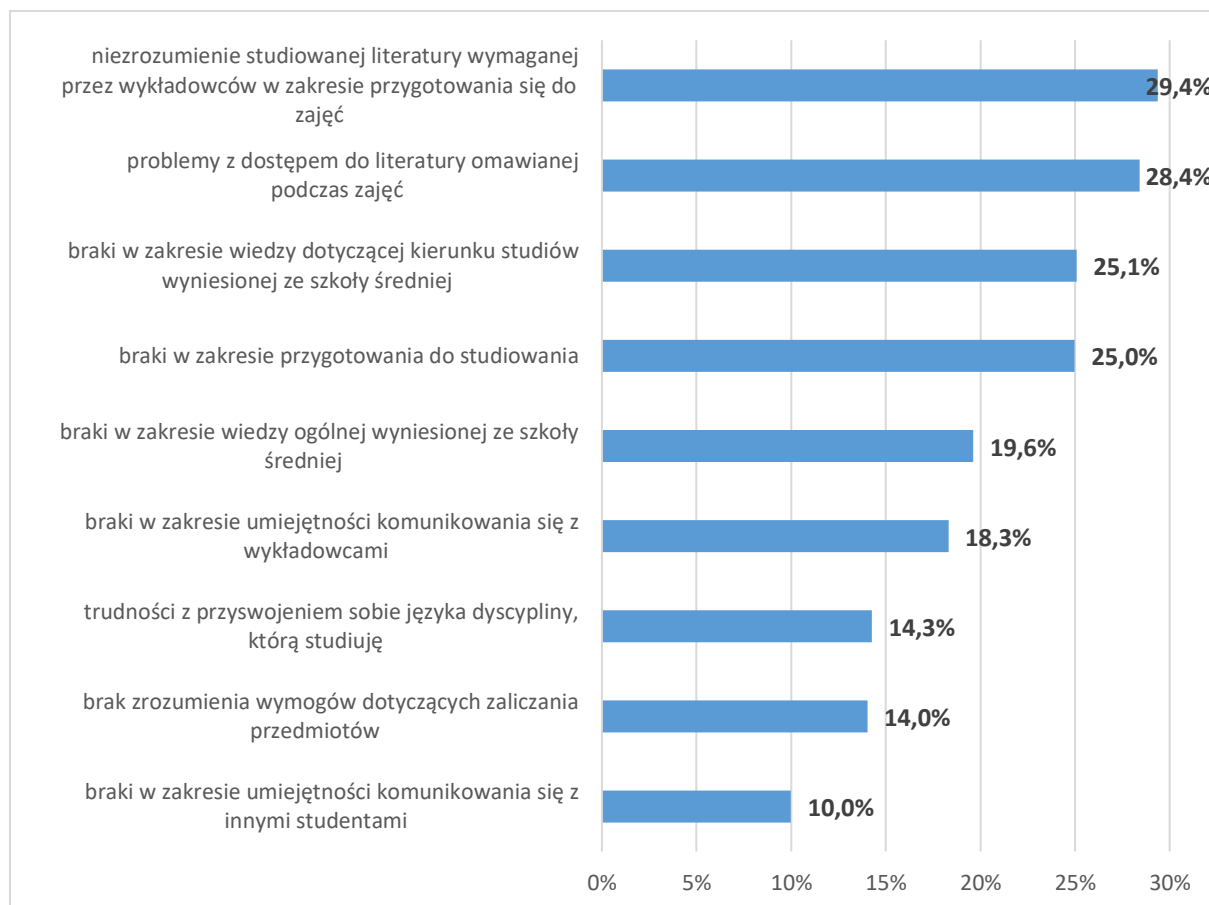
* Procent wskazań nie sumuje się do 100, ponieważ osoby badane mogły wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

Źródło: Badania i obliczenia własne, N=841.

Poszerzając kwestię dotyczącą oceny studiowania na wybranym kierunku poproszono respondentki i respondentów o wskazanie problemów, jakie pojawiły się w ich przypadku na początku studiów. Najpoważniejszymi trudnościami okazały się niezrozumienie studiowanej literatury wymaganej przez wykładowców w zakresie przygotowania się do zajęć (29,4% wskazań) i problemy z dostępem do literatury omawianej podczas zajęć (28,4% wskazań). Nieco rzadziej respondentki i respondenci wskazywali na braki w zakresie wiedzy dotyczącej kierunku studiów wyniesionej ze szkoły ponadpodstawowej (25,1% wskazań) i braki w zakresie przygotowania do studiowania (25% wskazań). Jeszcze mniej liczne były kategorie badanych mówiących o brakach w zakresie wiedzy ogólnej wyniesionej ze szkoły ponadpodstawowej (19,6% wskazań) oraz brakach w zakresie umiejętności komunikowania się z wykładowcami (18,3% wskazań). Najrzadziej studentki i studenci wspominali o trudnościach z przyswojeniem języka studiowanej dyscypliny (14,3% wskazań), braku zrozumienia wymogów dotyczących zaliczania przedmiotów (14% wskazań) oraz brakach w zakresie umiejętności komunikowania się z innymi studentami (10% wskazań). Szczegółowe dane przedstawia wykres nr 18.

Omówiony rozkład odpowiedzi wskazuje zasadniczo na deficyty ze szkół ponadpodstawowych, z którymi w przestrzeń akademicką wchodzi kandydatki i kandydaci. Niektóre z nich są eliminowane poprzez odpowiednie planowanie procesu kształcenia jednak niektóre, jak niezrozumienie literatury wymaganej przez wykładowczynie i wykładowców, mogą stanowić poważną barierę w osiągnięciu efektów uczenia się.

WYKRES 18. PROBLEMY UJAWNIAJĄCE SIĘ NA POCZĄTKU STUDIÓW

* Procent wskazań nie sumuje się do 100, ponieważ osoby badane mogły wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

Źródło: Badania i obliczenia własne, N=841.

Podsumowaniem tej części raportu może być analiza odpowiedzi na pytania o to, co pozytywnie, a co negatywnie zaskoczyło w Uniwersytecie Śląskim badanych studentów i studentki. Analiza wypowiedzi respondentek i respondentów prowadzi do wniosku, iż wśród wymienionych kwestii zaliczanych do pozytywnych zaskoczeń uwidaczniają się przede wszystkim kategorie takie jak:

- kadra naukowa – otwartość nauczycielek i nauczycieli na potrzeby studentek i studentów,
- poziom nauczania,
- dostęp do materiałów potrzebnych do studiowania,
- udogodnienia infrastrukturalne dla studentek i studentów,
- możliwość nawiązywania wartościowych znajomości,
- elastyczność wyboru zajęć,
- elastyczność czasowego planowania zajęć.

Z kolei analiza wypowiedzi formułowanych wobec negatywnych zaskoczeń pozwala wyłonić następujące kategorie:

- mała liczba zajęć do wyboru,
- niewielka liczba zajęć praktycznych,
- obsługa administracyjna,
- harmonogram zajęć,
- zaplecze infrastrukturalne,
- postawy wykładowczyń i wykładowców wobec studentek i studentów,
- organizacja studiów,
- niewielka liczba zajęć praktycznych.

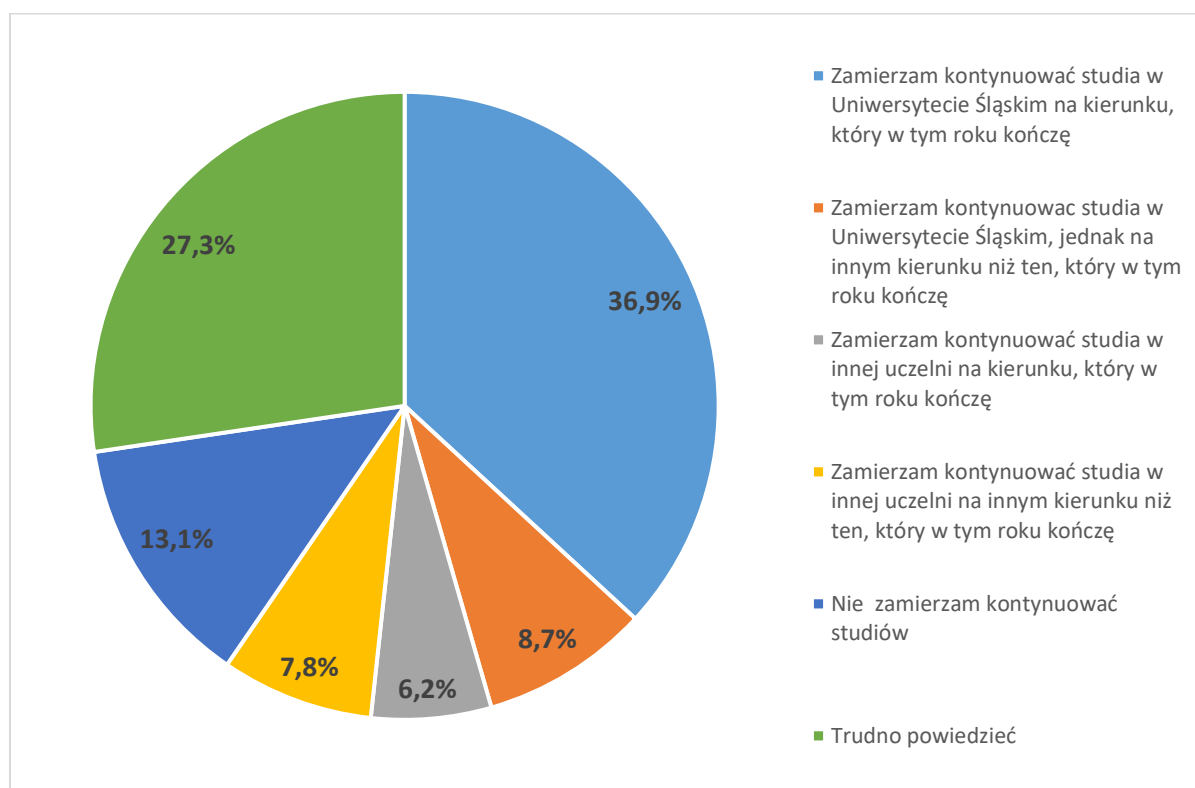
Powyższe zestawienie prowadzi do wniosku o niejednoznaczności ocen w odniesieniu do omawianej kwestii. To, co dla pewnej grupy badanych stanowiło pozytywne zaskoczeń często przez inne i innych oceniane było w kategoriach negatywnych. Niemniej można dostrzec, że pozytywnym zaskoczeniem dla wielu respondentek i respondentów okazał się sam proces studiowania i wykładowczyń oraz wykładowcy, natomiast negatywnym – organizacja toku studiów.

VI. PLANY DOTYCZĄCE KONTYNUOWANIA STUDIÓW W UNIWERSYTECIE ŚLĄSKIM

Efektom oceny dotychczasowego studiowania jest decyzja dotycząca kierunku dalszej ścieżki edukacyjnej. Rozkład odpowiedzi respondentek i respondentów zaprezentowany na wykresie nr 19 wskazuje na dość częste powiązanie planów edukacyjnych z Uniwersytetem Śląskim – 36,9% badanych chce po ukończeniu studiów kontynuować studia w UŚ na tym samym kierunku, który aktualnie kończy. Ponadto 8,7% deklaruje, że chce nadal studiować w macierzystej uczelni, lecz na innym kierunku. Jedynie 14% pytanym chce w przyszłości studiować na innej uczelni, w tym 6,2% zamierza pozostać w obrębie studiowanego kierunku, a 7,8% zamierza go zmienić. Dość sporo badanych nie chce dalej się kształcić – 13,1% deklaruje, że nie będzie studiować. Bardzo liczna jest kategoria osób nie potrafiących w chwili prowadzenia badań określić jednoznacznie swoich planów edukacyjnych (27,3% wskazań).

Omówiony rozkład odpowiedzi może być interpretowany jako wyraz pozytywnej oceny respondentek i respondentów wobec studiowania w Uniwersytecie Śląskim. W świetle zgromadzonego materiału omawianego w tej części raportu można wnioskować, że w dużej mierze jest ona uwarunkowana specyfiką planowania i realizacji procesu kształcenia w uczelni. Warto przy tym mieć na uwadze liczną grupę studentek i studentów o niesprecyzowanych planach edukacyjnych.

WYKRES 19. DEKLARACJE STUDENTEK I STUDENTÓW DOTYCZĄCE KONTYNUOWANIA KSZTAŁCENIA

Źródło: Badania i obliczenia własne, N=841.

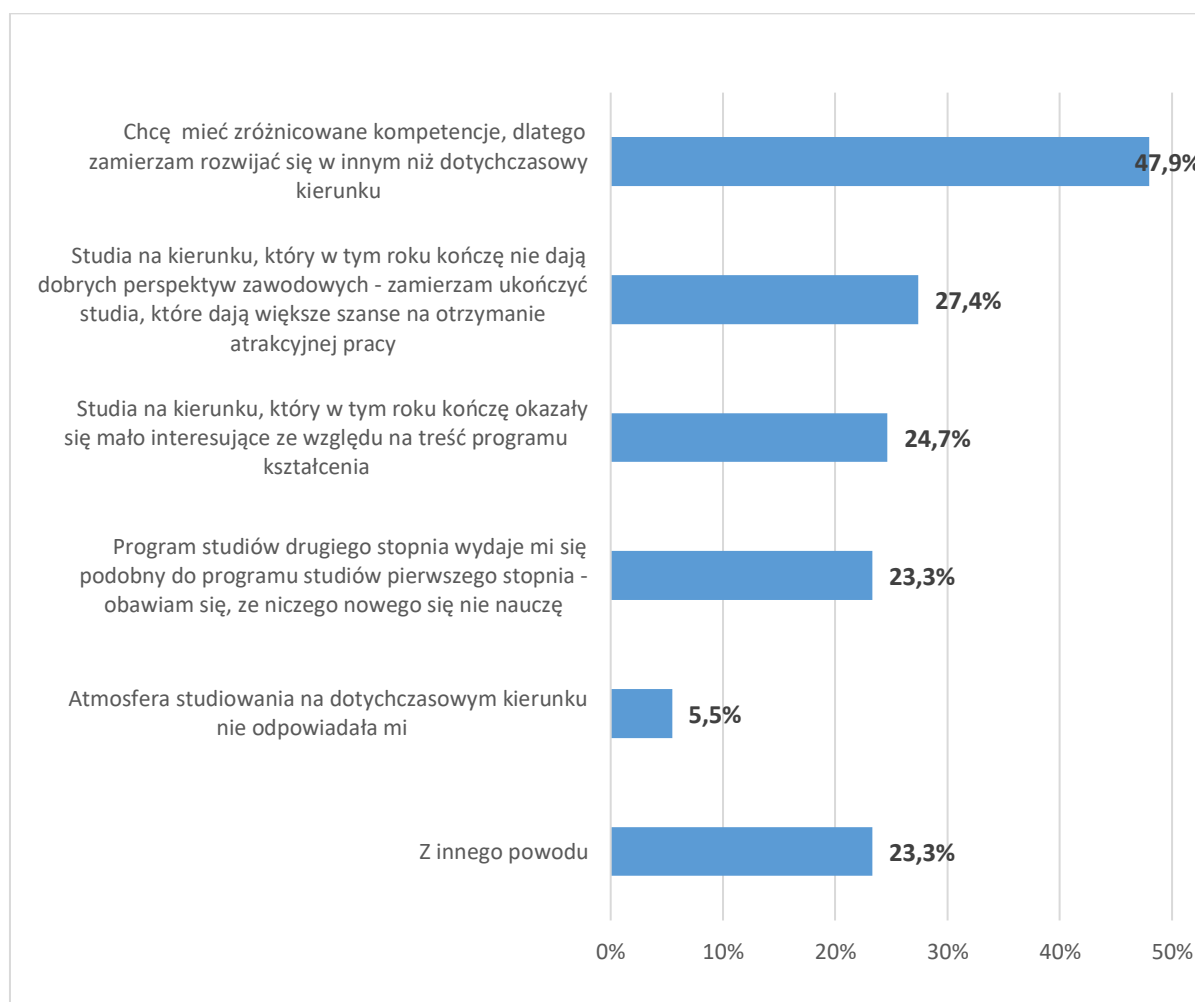
Zagadnienie dotyczące planów edukacyjnych zostało pogłębione poprzez pytania o uwarunkowania decyzji związanych z chęcią wyboru innej niż dotychczasowa ścieżki edukacyjnej.

W grupie studentek i studentów deklarujących chęć studiowania w Uniwersytecie Śląskim, lecz na innym, niż dotychczas kierunku dominowały motywacje wynikające z chęci posiadania zróżnicowanych kompetencji (47,9% wskazań). Mniej więcej co czwarty badany i badana zwracali

uwagę na takie kwestie jak: chęć ukończenia studiów, które dają większe szanse na otrzymanie atrakcyjnej pracy niż dotychczasowe (27,4% wskazań), ocena obecnego kierunku jako mało interesującego ze względu na treść programu kształcenia (24,7% wskazań) oraz postrzeganie programu studiów drugiego stopnia jako zbyt podobnego do programu studiów pierwszego stopnia (23,3% wskazań). Najrzadziej spośród podanych pod ocenę potencjalnych motywacji badane i badani wskazywali na nie dobrą atmosferę studiowania na dotychczasowym kierunku (5,5% wskazań). Wśród badanych ujawniała się także spora grupa osób wymieniających inne powody, niż wskazane w zestawie odpowiedzi (23,3%). Szczegółowe dane przedstawia wykres nr 20.

WYKRES 20. POWODY, DLA KTÓRYCH STUDENCI I STUDENTKI ZAMIERZAJĄ KONTYNUOWAĆ KSZTAŁCENIE NA INNYM NIŻ DOTYCHCZAS KIERUNKU W UNIWERSYTECIE ŚLĄSKIM

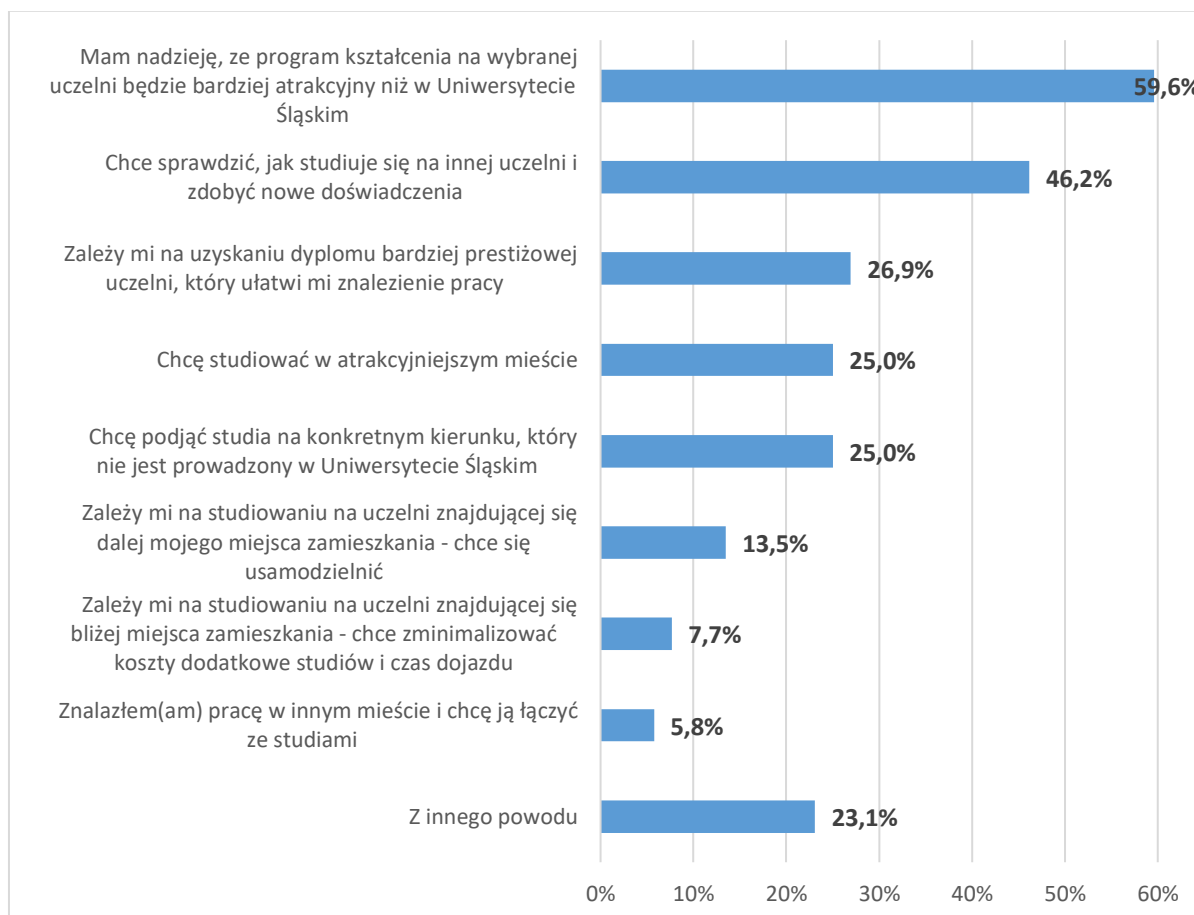

* Procent wskazań nie sumuje się do 100, ponieważ osoby badane mogły wybrać więcej niż jedną odpowiedź.
Źródło: Badania i obliczenia własne, N=73.

Badane i badani, którzy deklarowali chęć studiowania na dotychczasowym kierunku, lecz na innej uczelni najczęściej wskazywali na nadzieję na bardziej atrakcyjny program studiów aniżeli w Uniwersytecie Śląskim (59,6% wskazań). Dość często w wypowiedziach pojawiało się wskazanie na chęć sprawdzenia tego, jak studiuje się w innej uczelni (46,2% wskazań). Znacznie rzadziej studentki i studenci mówili o chęci uzyskania dyplomu bardziej prestiżowej uczelni, który ułatwi im znalezienie pracy (26,9% wskazań), chęci studiowania w bardziej atrakcyjnym mieście i zamiarze podjęcia studiów na konkretnym kierunku, który nie jest prowadzony w Uniwersytecie Śląskim (po 25% wskazań). Jeszcze mniej liczna była grupa deklarujących chęć usamodzielnienia się poprzez podjęcie studiów

z dala od miejsca zamieszkania (13,5% wskazań). Najmniej liczne były kategorie respondentek i respondentów, którym zależy na studiowaniu na uczelni znajdującej się bliżej ich miejsca zamieszkania (7,7% wskazań) oraz pracujących w innym mieście i zamierzających łączyć pracę i studia (5,8% wskazań). Wśród badanych ujawniała się także dość mała grupa osób wymieniających inne powody, niż wymienione kafeterii (7,7%). Szczegółowe dane przedstawia wykres nr 21.

WYKRES 21. POWODY, DLA KTÓRYCH STUDENCI I STUDENTKI ZAMIERZAJĄ KONTYNUOWAĆ KSZTAŁCENIE NA TYM SAMYM KIERUNKU, ALE W INNEJ UCZELNI

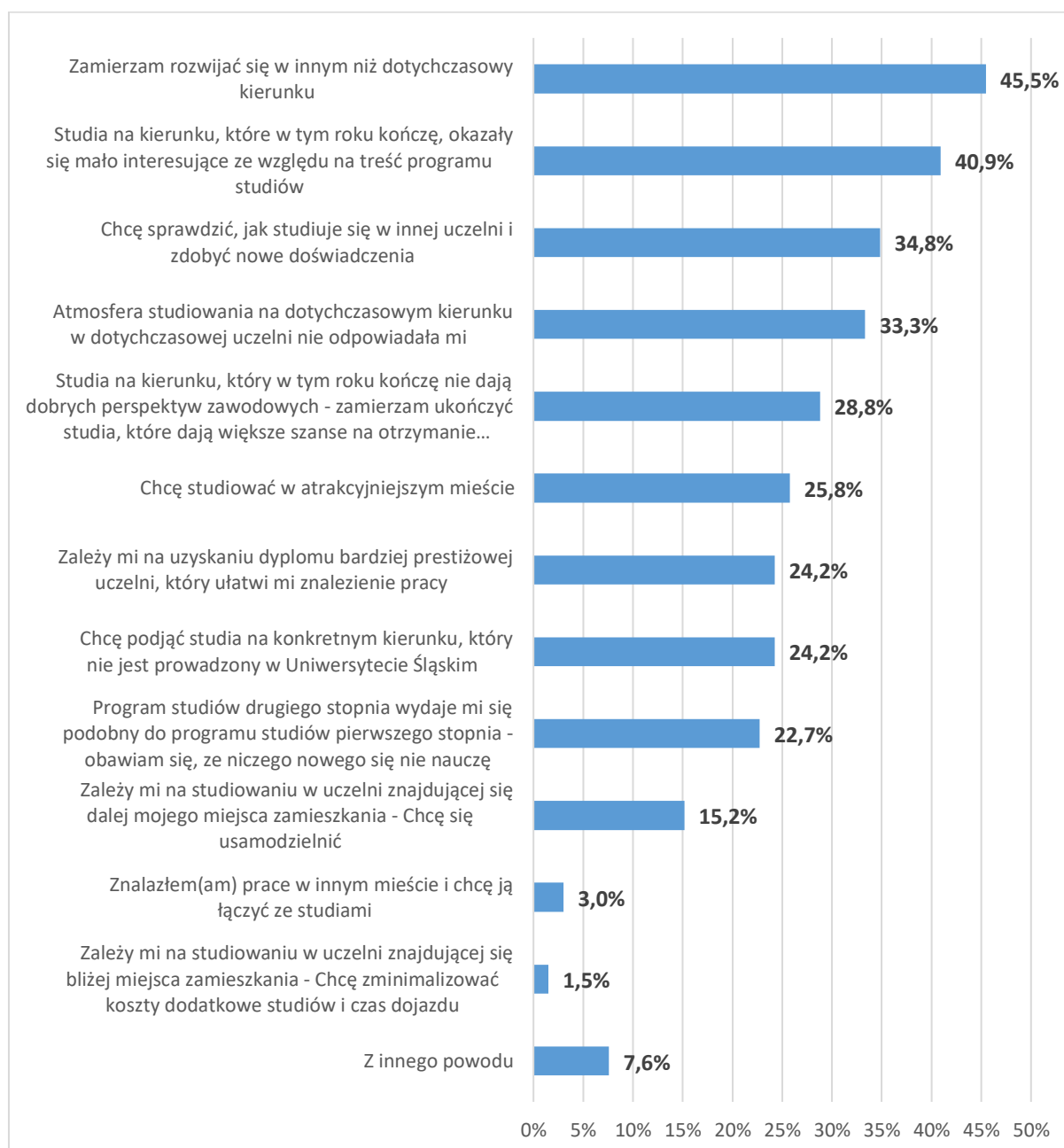
* Procent wskazań nie sumuje się do 100, ponieważ osoby badane mogły wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

Źródło: Badania i obliczenia własne, N=55.

Studentki i studenci zamierzający podjąć dalsze studia w innej uczelni na innym kierunku niż dotychczasowy najczęściej deklarowali, że powodem takiej decyzji jest chęć rozwijania się w innym niż dotychczasowy kierunku (45,5% wskazań). Liczną była też grupa deklarujących, że studia na kierunku, które kończą okazały się mało interesujące ze względu na treść programu studiów (40,9% wskazań). Nieco rzadziej respondentki i respondenci mówili, że chcą sprawdzić, jak studiuje się w innej uczelni i zdobyć nowe doświadczenia (34,8% wskazań). Podobnej liczebności nie odpowiadała atmosfera studiowania na dotychczasowym kierunku w Uniwersytecie Śląskim (33,3% wskazań). Niewiele mniejsza była grupa uważających, że studia na kierunku, który w czasie realizacji badań kończą nie dają im dobrych perspektyw zawodowych i zamierzają ukończyć studia, które dają większe szanse na otrzymanie atrakcyjnej pracy (28,8% wskazań). Kolejne pod względem liczby wskazań były takie powody zmiany uczelni studiowanego kierunku jak: chęć studiowania w atrakcyjniejszym mieście (25,8% wskazań), chęć uzyskania dyplomu bardziej prestiżowej uczelni, który ułatwi znalezienie pracy oraz chęć podjęcia studiów na kierunku, który nie jest prowadzony

w Uniwersytecie Śląskim (po 24,2% wskazań) oraz przekonanie, że program studiów drugiego stopnia jest zbyt podobny do programu studiów pierwszego stopnia (22,7% wskazań). Zdecydowanie rzadziej studentki i studenci mówili o chęci usamodzielnienia się poprzez podjęcie studiów w uczelni znajdującej się dalej od ich miejsca zamieszkania (15,2% wskazań). Incydentalnie wśród badanych z tej grupy pojawiały się osoby pracujące w innym mieście i zamierzających łączyć pracę i studia (3% wskazań), oraz respondentki i respondenci, którym zależy na studiowaniu na uczelni znajdującej się bliżej ich miejsca zamieszkania (1,5% wskazań). Wśród badanych ujawniała się także dość liczna grupa osób wymieniających inne powody niż wymienione w kafeterii odpowiedzi (23,1%). Szczegółowe dane przedstawia wykres nr 22.

WYKRES 22. POWODY, DLA KTÓRYCH STUDENCI I STUDENTKI ZAMIERZAJĄ KONTYNUOWAĆ KSZTAŁCENIE NA INNYM KIERUNKU, W INNEJ UCZELNI

* Procent wskazań nie sumuje się do 100, ponieważ osoby badane mogły wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

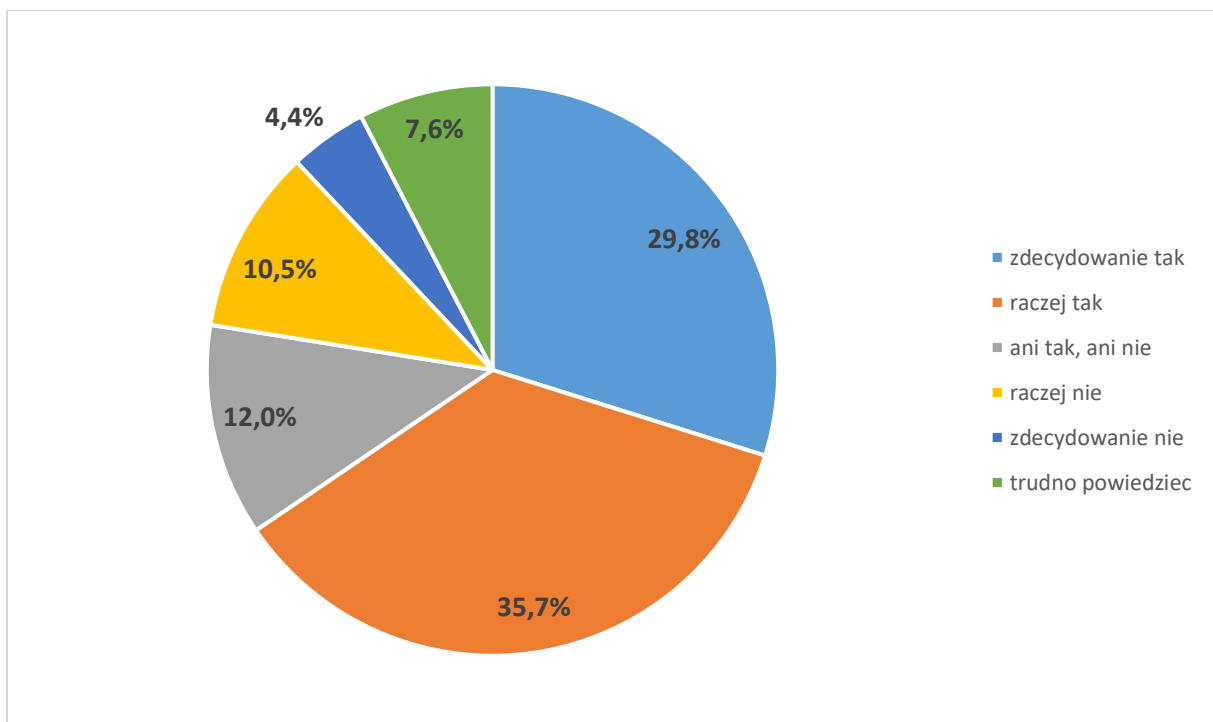
Źródło: Badania i obliczenia własne, N=55.

Warto nadmienić, że najczęściej wskazywanymi uczelniami alternatywnymi dla Uniwersytetu Śląskiego były Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet SWPS oraz uczelnie zagraniczne.

Podsumowaniem tej części raportu może być analiza rozkładu deklaracji badanych dotyczących chęci nabycia w czasie studiów wiedzy i umiejętności, wykraczających poza studiowany kierunek zobrazowana na wykresie nr 23. Co trzecia badana i badany deklaruje, że byłaby to dla niego atrakcyjna opcja (łącznie 65,5% wskazań). Zaledwie 14,9% nie ma takiego zamiaru, a 19,6% nie potrafi jednoznacznie określić swojego stanowiska.

Deklaracje studentek i studentów wskazują na chęć zdobywania wiedzy i umiejętności nie tylko w ramach studiowanego kierunku. Dominuje przekonanie o znaczeniu wykraczania poza ścieżkę edukacyjną wybraną jako zasadniczą. Należy jednak podkreślić względnie liczną grupę badanych, których przekonania w omawianej kwestii nie są jednoznacznie określone.

WYKRES 23. DEKLARACJE WYRAŻAJĄCE CHĘĆ ZDOBYCIA WIEDZY WYKRACZAJĄCEJ POZA STUDIOWANY KIERUNEK

Źródło: Badania i obliczenia własne, N=841.

VII. WNIOSKI I REKOMENDACJE

WNIOSKI	REKOMENDACJE
<p>W1. Uniwersytet Śląskiego jest ośrodkiem o bardzo dużym znaczeniu dla kształcenia wyższego młodzieży zamieszkującej region.</p> <p>W2. Oferta dydaktyczna Uniwersytetu Śląskiego jest właściwie dostosowana do potrzeb i oczekiwań młodych ludzi.</p>	<p>R1. Należy utrzymywać wiodącą pozycję Uniwersytetu Śląskiego w regionie przez stałe doskonalenie procesu kształcenia i poszerzanie oferty dydaktycznej.</p>
<p>W3. Dla znaczącej grupy studentek i studentów Uniwersytet Śląski stanowi uczelnię rezerwową – nie jest pierwszym wyborem.</p> <p>W4. Oczekiwania studentek i studentów związane ze studiami w Uniwersytecie Śląskim odnoszą się przede wszystkim do zdobywania wiedzy oraz nawiązywania kontaktów z osobami inspirującymi do rozwoju.</p> <p>W5. Studentki i studenci są zadowoleni z dokonanych wyborów związanych ze studiami. Chętnie rekomendują uczelnię i studiowany kierunek potencjalnym zainteresowanym. W gronie respondentek i respondentów zaznaczają się jednak kategorie osób negatywnie odnoszących się do dokonanych wyborów, a jeszcze bardziej znaczące są odsetki badanych nie potrafiących jednoznacznie sformułować swojego stanowiska.</p> <p>W6. Studentki i studenci chcą kontynuować edukację na poziomie wyższym, nie zawsze jednak deklarują chęć pozostania w Uniwersytecie Śląskim.</p>	<p>R2. Należy podjąć działania zmierzające do propagowania wizerunku Uniwersytetu Śląskiego jako ośrodka akademickiego oferującego młodzieży nie tylko możliwość studiowania w ramach atrakcyjnych kierunków, ale także opcje związane z szeroko pojętym rozwojem naukowym i zawodowym.</p>
<p>W7. Młodzi ludzie, przez podejmowanie studiów, chcą przede wszystkim rozwijać swój potencjał intelektualny i poszerzać horyzonty.</p>	<p>R3. Należy podejmować działania doskonalące funkcjonowanie uczelni w obrębie modelu kształcenia akademickiego, a nie zawodowego.</p>

<p>W8. Proces kształcenia w Uniwersytecie Śląskim jest postrzegany pozytywnie, lecz zdaniem studentek i studentów w ramach ich kierunków jest kładziony nadmierny nacisk na nauczanie przedmiotów ogólnych.</p> <p>W9. Opinie studentek i studentów na temat proporcji poszczególnych form zajęć w programie studiów są raczej pozytywne, lecz wypowiedzi badanych wskazują na deficyty w zakresie zajęć o charakterze praktycznym i tutoringowym.</p>	<p>R4. Należy zwiększyć liczbę godzin zajęć praktycznych w ramach nowej koncepcji studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich.</p>
<p>W10. Studentki i studenci chcą rozwijać się nie tylko w obrębie wybranego kierunku, ale pragną także zdobywać wiedzę poszerzoną, wykraczającą poza dziedzinę studiów.</p>	<p>R5. Należy podjąć działania zmierzające do zwiększenia możliwości zdobywania wiedzy, umiejętności i kompetencji poza studiowanym kierunkiem.</p>
<p>W11. Studentki i studenci pozytywnie oceniają kompetencje wykładowczyń i wykładowców oraz ich postawy wobec studentek i studentów.</p>	<p>R6. Należy dbać o kompetencje merytoryczne i społeczne kadry – np. przez zróżnicowaną ofertę szkoleń i kursów.</p>
<p>W12. Nienajlepsza jest ocena organizacji studiowania – problemem jest mała elastyczność w zakresie budowania indywidualnych planów studiów.</p> <p>W13. Krytycznie oceniana jest obsługa administracyjna studentek i studentów.</p> <p>W14. Zaplecze infrastrukturalne nie jest postrzegane jako mocna strona Uniwersytetu Śląskiego.</p>	<p>R7. Należy poprawić funkcjonowanie administracji uczelni – w szczególności poprawa powinna dotyczyć jakości pracy dziekanatów.</p> <p>R8. Należy stale modernizować infrastrukturę – w zakresie lokalowym i sprzętowym.</p>

SPIS WYKRESÓW

WYKRES 1. STRUKTURA RESPONDENTÓW WEDŁUG PŁCI – BADANIE STUDENTÓW I STUDENTEK UŚ	3
WYKRES 2. STRUKTURA RESPONDENTÓW WEDŁUG WIEKU – BADANIE STUDENTÓW I STUDENTEK UŚ.....	3
WYKRES 3. STRUKTURA RESPONDENTÓW WEDŁUG ROKU STUDIÓW – BADANIE STUDENTÓW I STUDENTEK UŚ	4
WYKRES 4. STRUKTURA RESPONDENTÓW WEDŁUG TRYBU STUDIÓW – BADANIE STUDENTÓW I STUDENTEK UŚ	4
WYKRES 5. STRUKTURA RESPONDENTÓW WEDŁUG PRZYNALEŻNOŚCI WYDZIAŁOWEJ – BADANIE STUDENTÓW I STUDENTEK UŚ	5
WYKRES 6. STRUKTURA RESPONDENTÓW WEDŁUG KIERUNKU STUDIÓW – BADANIE STUDENTÓW I STUDENTEK UŚ	6
WYKRES 7. POWODY PODJĘCIA STUDIÓW W UNIWERSYTECIE ŚLĄSKIM	8
WYKRES 8. POWODY PODJĘCIA STUDIÓW NA DANYM KIERUNKU	9
WYKRES 9. OSOBY, KTÓRYCH RADY BRALI POD UWAGĘ STUDENCI I STUDENTKI, PODEJMUJĄC DECYZJĘ O WYBORZE STUDIÓW.	10
WYKRES 10. OCZEKIWANIA WOBEC STUDIÓW W UNIWERSYTECIE ŚLĄSKIM	12
WYKRES 11. STOSUNEK STUDENTÓW I STUDENTEK WOBEC STWIERDZEŃ ODNOSZĄCYCH SIĘ DO STUDIOWANIA W UNIWERSYTECIE ŚLĄSKIM	13
WYKRES 12. OCENA WYBRANYCH ASPEKTÓW PROCESU KSZTAŁCENIA	14
WYKRES 13. OCENA PROPORCJI MIĘDZY LICZBĄ PRZEDMIOTÓW O CHARAKTERZE OGÓLNYM A LICZBĄ PRZEDMIOTÓW SPECJALISTYCZNYCH I PRAKTYCZNYCH	15
WYKRES 14. OCENA LICZBY GODZIN W PROGRAMIE STUDIOWANEGO KIERUNKU PRZEZNACZONYCH NA ZAJĘCIA REALIZOWANE W RÓŻNYCH FORMACH	16
WYKRES 15. OPINIE STUDENTÓW I STUDENTEK NA TEMAT FORM ZAJĘĆ, KTÓRYCH BRAKUJE W PROGRAMACH STUDIÓW	17
WYKRES 16. OCENA OSIĄGNIĘTYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ WYRAŻONA PRZEZ STUDENTÓW I STUDENTKI	19
WYKRES 17. ATUTY STUDIOWANEGO KIERUNKU	20
WYKRES 18. PROBLEMY UJAWNIAJĄCE SIĘ NA POCZĄTKU STUDIÓW.....	21
WYKRES 19. DEKLARACJE STUDENTEK I STUDENTÓW DOTYCZĄCE KONTYNUOWANIA KSZTAŁCENIA	23
WYKRES 20. POWODY, DLA KTÓRYCH STUDENCI I STUDENTKI ZAMIERZAJĄ KONTYNUOWAĆ KSZTAŁCENIE NA INNYM NIŻ DOTYCHCZAS KIERUNKU W UNIWERSYTECIE ŚLĄSKIM.....	24
WYKRES 21. POWODY, DLA KTÓRYCH STUDENCI I STUDENTKI ZAMIERZAJĄ KONTYNUOWAĆ KSZTAŁCENIE NA TYM SAMYM KIERUNKU, ALE W INNEJ UCZELNI.....	25
WYKRES 22. POWODY, DLA KTÓRYCH STUDENCI I STUDENTKI ZAMIERZAJĄ KONTYNUOWAĆ KSZTAŁCENIE NA INNYM KIERUNKU, W INNEJ UCZELNI	26
WYKRES 23. DEKLARACJE WYRAŻAJĄCE CHĘĆ ZDOBYCIA WIEDZY WYKRACZAJĄCEJ POZA STUDIOWANY KIERUNEK	27

Droga Studentko, Drogi Studencie,
 na Uniwersytecie Śląskim prowadzone są działania, mające na celu udoskonalenie kształcenia na studiach pierwszego stopnia oraz na studiach jednolitych magisterskich. Zapraszamy Cię do wzięcia udziału w badaniu ankietowym, które ma na celu poznanie Twojej opinii na temat kierunku studiów, który właśnie kończysz. Ankieta jest adresowana do studentów ostatnich lat studiów pierwszego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich. Wypełnienie kwestionariusza zajmie Ci nie więcej niż 10 minut. Prosimy o szczerze odpowiedzi i jednocześnie zapewniamy o pełnej anonimowości badań. Wypełniając kwestionariusz, nie zostaniesz poproszony o podanie imienia i nazwiska, a zgromadzone dane zostaną wykorzystane wyłącznie w formie zbiorczych zestawień statystycznych.

W razie pytań i wątpliwości prosimy o kontakt z koordynatorkami badań, dr Agatą Zygmunt (agata.zygmunt@us.edu.pl) lub dr Magdaleną Wolek ([magdalena.wolek@us.edu.pl](mailto:magdalenawolek@us.edu.pl)).

Z góry dziękujemy za pomoc i udział w badaniu.

1. Co skłoniło Cię do podjęcia studiów na Uniwersytecie Śląskim?	
<i>Wskaż maksymalnie pięć najważniejszych czynników, które o tym zdecydowały</i>	
a. pozycja uczelni w rankingach szkół wyższych	
b. pozycja konkretnego kierunku w ogólnopolskim rankingu	
c. konkretny kierunek studiów prowadzony na tej uczelni	
d. kierunki studiów dostosowane do potrzeb rynku pracy	
e. możliwość podjęcia studiów międzydziedzinowych	
f. nowoczesne zaplecze infrastrukturalne – laboratoria badawcze, biblioteki itd.	
g. kadra naukowa i dydaktyczna uczelni	
h. mała odległość uczelni od miejsca zamieszkania	
i. duża odległość od miejsca zamieszkania	
j. oferta dodatkowa uczelni – staże, praktyki, wymiany zagraniczne, np. Erasmus +	
k. oferta działających na uczelni organizacji studenckich	
l. dodatkowe formy wsparcia oferowane studentom – stypendia, zapomogi	
m. wysokość opłat za studia	
n. opinie absolwentów na temat uczelni	
o. wcześniejsze wizyty na uczelni i wydarzenia organizowane przez UŚ	
p. niezakwalifikowanie się na studia na innej uczelni	
q. niskie wymagania kwalifikacyjne	
r. chęć pogodzenia studiów z pracą zawodową	
s. opinie rodziny/znajomych na temat uczelni	
t. inne czynniki, jakie?	
.....	

2. Czym kierowałeś_aś się przy wyborze kierunku, który obecnie kończysz ?	
<i>Wybierz maksymalnie trzy najważniejsze czynniki</i>	
a. perspektywami zatrudnienia po ukończeniu studiów	
b. własnymi zainteresowaniami	
c. popularnością kierunku	
d. ciekawością	
e. swoimi predyspozycjami (np. uzdolnieniami artystycznymi, predyspozycjami fizycznymi)	
f. sugestiami innych ludzi	
g. zbieżnością programu kierunku z podjętą przeze mnie pracą	
h. możliwością pogodzenia studiów z pracą zarobkową	
i. perspektywą zarobków po ukończeniu studiów na kierunku	
j. informacjami na temat kierunku pochodzącymi z mediów	
k. czymś innym, czym?.....	

3. Czyje rady brałeś_aś pod uwagę, podejmując decyzję o wyborze uczelni i kierunku studiów? Wskaż wszystkie osoby, których się radziłeś_aś	
a. rodziców	
b. rodzeństwa	
c. koleżanek/kolegów	
d. nauczycieli	
e. doradcy zawodowego	
f. osób, które studiowały na UŚ	
g. inne osoby, jakie?	
h. niczymi, sam_a podjąłem_am tę decyzję	

4. Spróbuj określić, jakie były Twoje oczekiwania, kiedy rozpoczynasz_aś studia na UŚ	zdecydowanie tak	raczej tak	ani tak, ani nie	raczej nie	zdecydowanie nie
Oczekiwałem_am, że będę miał_a możliwość swobodnego, elastycznego wyboru zajęć fakultatywnych					
Oczekiwałem_am, że będę miał_a możliwość angażowania się w działalność studencką					
Oczekiwałem_am, że poznam inspirujące osoby, z którymi będę mógł_mogła dzielić swoje pasje i zainteresowania					
Miałem_am nadzieję na udział w inspirujących i angażujących zajęciach					
Oczekiwałem_am, że studia umożliwią mi łatwiejsze wejście na rynek pracy					
Oczekiwałem_am, że podczas studiów znacznie poszerzę swoją wiedzę ogólną					
Oczekiwałem_am, że będę mógł_mogła godzić studia i pracę					
Oczekiwałem_am, że będę miał_a łatwy dostęp do literatury i materiałów ułatwiających studiowanie					
Oczekiwałem_am, że będę odczuwał_a dumę z faktu bycia studentem_tką					

5. Które z oczekiwań, jakie miałeś_aś rozpoczynając studia spełniły się?

6. Które z oczekiwań, jakie miałeś_aś rozpoczynając studia nie spełniły się?

7. Spróbuj odnieść się do sformułowanych poniżej stwierdzeń.	zdecydowanie tak	raczej tak	ani tak, ani nie	raczej nie	zdecydowanie nie
Uważam, że wybór kierunku studiów, który właśnie ukończyłem/am, był właściwą decyzją					
Polecił/a bym studia na moim kierunku, innym osobom					
Polecił/a bym studia na Uniwersytecie Śląskim innym osobom, które zastanawiają się nad wyborem uczelni					

8. Jak ogólnie oceniasz ofertę zajęć do wyboru (fakultety, seminaria), biorąc pod uwagę wskazane poniżej kryteria? <i>Użyj skali ocen od 1 do 5, gdzie 1 oznacza oceną najniższą, a 5 najwyższą.</i>	1	2	3	4	5	trudno powiedzieć
Dostęp do informacji na temat treści zajęć						
Różnorodność oferty, tematyka zajęć						
Liczbę zajęć do wyboru przewidzianą w programie studiów						

9. Spróbuj odnieść się do sformułowanych poniżej twierdzeń dotyczących kompetencji i umiejętności, jakie nabyłeś/aś podczas studiów.	zdecydowanie tak	raczej tak	ani tak, ani nie	raczej nie	zdecydowanie nie
Poznałem/am podstawowe koncepcje, teorie stanowiące fundament studiowanej dziedziny					
Poziom zdobytej przeze mnie podczas studiów wiedzy specjalistycznej/kierunkowej mogę określić jako wysoki					
Dzięki kompetencjom uzyskanym na studiach nabyłem/am umiejętność stosowania posiadanej wiedzy w praktyce, w sytuacjach zawodowych					
Studia rozwinęły moje umiejętności w zakresie posługiwania się językiem obcym					
Podczas studiów nauczyłem/am się posługiwać językiem obcym w zakresie studiowanej dyscypliny					
Podczas studiów nauczyłem/am się posługiwania się nowymi narzędziami informatycznymi (np. bazy danych, programy obliczeniowe)					
Studia rozwinęły moją umiejętność współpracy w różnych zespołach					
Podczas studiów rozwinąłem/am umiejętność wystąpień publicznych					
Podczas studiów rozwinąłem/am umiejętność dyskusowania i argumentowania					
Podczas studiów nauczyłem/am się, jak skutecznie przyswajać wiedzę					
Chciał/a bym dalej pogłębiać wiedzę zdobytą podczas studiów					
Czuję się zmotywowany/a do doskonalenia umiejętności nabytych podczas studiów					
Potrafię wykazać się inicjatywą w działaniach naukowych lub zawodowych					

10. Jak oceniasz występujące w programie studiów proporcje między liczbą przedmiotów o charakterze ogólnym do liczby przedmiotów specjalistycznych i praktycznych?	
Proporcje te są właściwe – uważam, że w programie studiów przewidziano/ wprowadzono odpowiednią liczbę zajęć o charakterze ogólnym, jak i zajęć specjalistycznych oraz praktycznych	
Proporcje te są niewłaściwe – uważam, że w programie studiów przewidziano/ wprowadzono zbyt dużą liczbę zajęć ogólnych w stosunku do liczby zajęć specjalistycznych oraz praktycznych.	
Proporcje te są niewłaściwe – uważam, że w programie studiów przewidziano/ wprowadzono zbyt dużą liczbę zajęć specjalistycznych oraz praktycznych w stosunku do liczby zajęć ogólnych	
Nie mam zdania	

11. Jak oceniasz liczbę godzin w programie studiów Twojego kierunku przeznaczonych na:	zbyt mało	odpowiednio	zbyt dużo	trudno ocenić	nie dotyczy
a. wykłady					
b. ćwiczenia					
c. laboratoria					
d. warsztaty					
e. seminaria					
f. konwersatoria					
g. tutoring					
h. praktyki					
i. seminarium dyplomowe					

12. Jakie są najważniejsze atuty kierunku, który studiujesz? Wskaż maksymalnie trzy najważniejsze dla Ciebie	
a. ciekawy sposób prowadzenia zajęć	
b. wysoki poziom merytoryczny zajęć	
c. silne powiązanie prowadzonych zajęć z praktyką	
d. dobrze wyposażone sale wykładowe/ćwiczeniowe	
e. dobre przygotowanie do wejścia na rynek pracy	
f. zachęcanie studentów do samodzielnego pozyskiwania wiedzy	
g. możliwość angażowani się w dodatkowe formy aktywności studenckiej (np. koła naukowe)	
h. dobrze ułożony harmonogram zajęć	
i. sprawna obsługa administracyjna toku studiów	
j. inne (jakie?)	

13. Co zaskoczyło Cię pozytywnie w trakcie studiów?

14. Co zaskoczyło Cię negatywnie w trakcie studiów?

15. Czy zamierzasz kontynuować studia?	
Tak, zamierzam kontynuować studia na Uniwersytecie Śląskim na kierunku, który w tym roku kończę	
Tak, zamierzam kontynuować studia na Uniwersytecie Śląskim, jednak na innym kierunku niż ten, który w tym roku kończę → pyt.... Jaki to kierunek?	
Tak, zamierzam kontynuować studia na innej uczelni na kierunku, który w tym roku kończę → pyt.12	

Jaka to uczelnia?	
Tak, zamierzam kontynuować studia na innej uczelni na innym kierunku niż ten, który w tym roku kończę → pyt.13 Jaka to uczelnia?..... Jaki to kierunek?.....	
Nie, nie zamierzam kontynuować studiów → pyt ...	
Trudno powiedzieć → pyt ...	

Uwaga. Pyt. 16-18 będą wyświetlane w zależności od odpowiedzi udzielonej w pyt. 15.

16. Dlaczego zamierzasz kontynuować studia na innym kierunku na Uniwersytecie Śląskim? <i>Zaznacz wszystkie powody, które Ciebie dotyczą.</i>	
Chcę mieć zróżnicowane kompetencje, dlatego zamierzam rozwijać się w innym niż dotychczasowy kierunku.	
Program studiów drugiego stopnia wydaje mi się podobny do programu studiów pierwszego stopnia – obawiam się, że niczego nowego się nie nauczę.	
Studia na kierunku, który w tym roku kończę okazały się mało interesujące ze względu na treść programu kształcenia.	
Studia na kierunku, który w tym roku kończę nie dają dobrych perspektyw zawodowych – zamierzam ukończyć studia, które dają większe szanse na otrzymanie atrakcyjnej pracy.	
Atmosfera studiowania na dotychczasowym kierunku nie odpowiadała mi.	
Z innych powodów. Jakich?.....	

17. Dlaczego zamierzasz kontynuować studia na innej uczelni? <i>Zaznacz wszystkie powody, które Ciebie dotyczą.</i>	
Chcę podjąć studia na konkretnym kierunku, który nie jest prowadzony na Uniwersytecie Śląskim	
Mam nadzieję, że program kształcenia na wybranej uczelni będzie bardziej atrakcyjny niż na Uniwersytecie Śląskim	
Zależy mi na uzyskaniu dyplomu bardziej prestiżowej uczelni, który ułatwi mi znalezienie pracy	
Chcę sprawdzić, jak studiuje się na innej uczelni i zdobyć nowe doświadczenia	
Zależy mi na studiowaniu na uczelni znajdującej się bliżej miejsca zamieszkania – chcę zminimalizować koszty dodatkowe studiów i czas dojazdu	
Zależy mi na studiowaniu na uczelni znajdującej się dalej mojego miejsca zamieszkania – chcę się usamodzielnić	
Chcę studiować w atrakcyjniejszym mieście	
Znalazłem(am) pracę w innym mieście i chcę ją łączyć ze studiami	
Z innych powodów. Jakich?.....	

18. Dlaczego zamierzasz kontynuować studia na innym kierunku i innej uczelni? <i>Zaznacz wszystkie powody, które Ciebie dotyczą.</i>	
Studia na kierunku, które w tym roku kończę, okazały się mało interesujące ze względu na treść programu studiów.	
Program studiów drugiego stopnia wydaje mi się podobny do programu studiów pierwszego stopnia – obawiam się, że niczego nowego się nie nauczę.	
Zamierzam rozwijać się w innym niż dotychczasowy kierunku.	
Studia na kierunku, który w tym roku kończę nie dają dobrych perspektyw zawodowych – zamierzam ukończyć studia, które dają większe szanse na otrzymanie atrakcyjnej pracy.	
Atmosfera studiowania na dotychczasowym kierunku i na uczelni nie odpowiadała mi	
Chcę podjąć studia na konkretnym kierunku, który nie jest prowadzony na Uniwersytecie Śląskim	
Zależy mi na uzyskaniu dyplomu bardziej prestiżowej uczelni, który ułatwi mi znalezienie pracy	
Chcę sprawdzić, jak studiuje się na innej uczelni i zdobyć nowe doświadczenia.	
Zależy mi na studiowaniu na uczelni znajdującej się bliżej miejsca zamieszkania – chcę zminimalizować koszty dodatkowe studiów i czas dojazdu.	

Zależy mi na studiowaniu na uczelni znajdującej się dalej mojego miejsca zamieszkania – chce się usamodzielnić	
Chcę studiować w atrakcyjniejszym mieście.	
Znalazłem(am) pracę w innym mieście i chcę ją łączyć ze studiami.	
Z innych powodów. Jakich?.....	

19. Czy chciał_a_byś nabyć w czasie studiów wiedzę, umiejętności, wykraczające poza studiowany przez Ciebie kierunek?	
a. zdecydowanie tak	
b. raczej tak	
c. ani tak, ani nie	
d. raczej nie	
e. zdecydowanie nie	
f. trudno powiedzieć	

20. Które z poniższych problemów ujawniły się w Twoim przypadku na początku studiów? <i>Zaznacz wszystkie problemy, z którymi się zetknęłeś_aś</i>	
a. braki w zakresie wiedzy ogólnej wyniesionej ze szkoły średniej	
b. braki w zakresie wiedzy dotyczącej kierunku studiów wyniesionej ze szkoły średniej	
c. braki w zakresie umiejętności komunikowania się z wykładowcami	
d. braki w zakresie umiejętności komunikowania się z innymi studentami	
e. braki w zakresie przygotowania do studiowania ~~wiedzy o tym, na czym polega studiowanie~~	
f. niezrozumienie studiowanej literatury wymaganej przez wykładowców w zakresie przygotowania się do zajęć	
g. brak zrozumienia wymogów dotyczących zaliczania przedmiotów	
h. problemy z dostępem do literatury omawianej podczas zajęć	
i. trudności z przyswojeniem sobie języka dyscypliny, którą studiuje	

Metryczka

1. Płeć	
a. kobieta	
b. mężczyzna	
c. inna	

2. Wiek w ukończonych latach	
a. do 21 lat	
b. 22-25 lat	
c. 26-29 lat	
d. 30 i więcej lat	

3. Rok studiów	
a. Trzeci rok studiów pierwszego stopnia (licencjackich)	

b. Czwarty rok studiów inżynierskich
c. Piąty rok jednolitych studiów magisterskich

4. Studiowany kierunek

5. Tryb studiów	
a. stacjonarne	
b. niestacjonarne	